

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

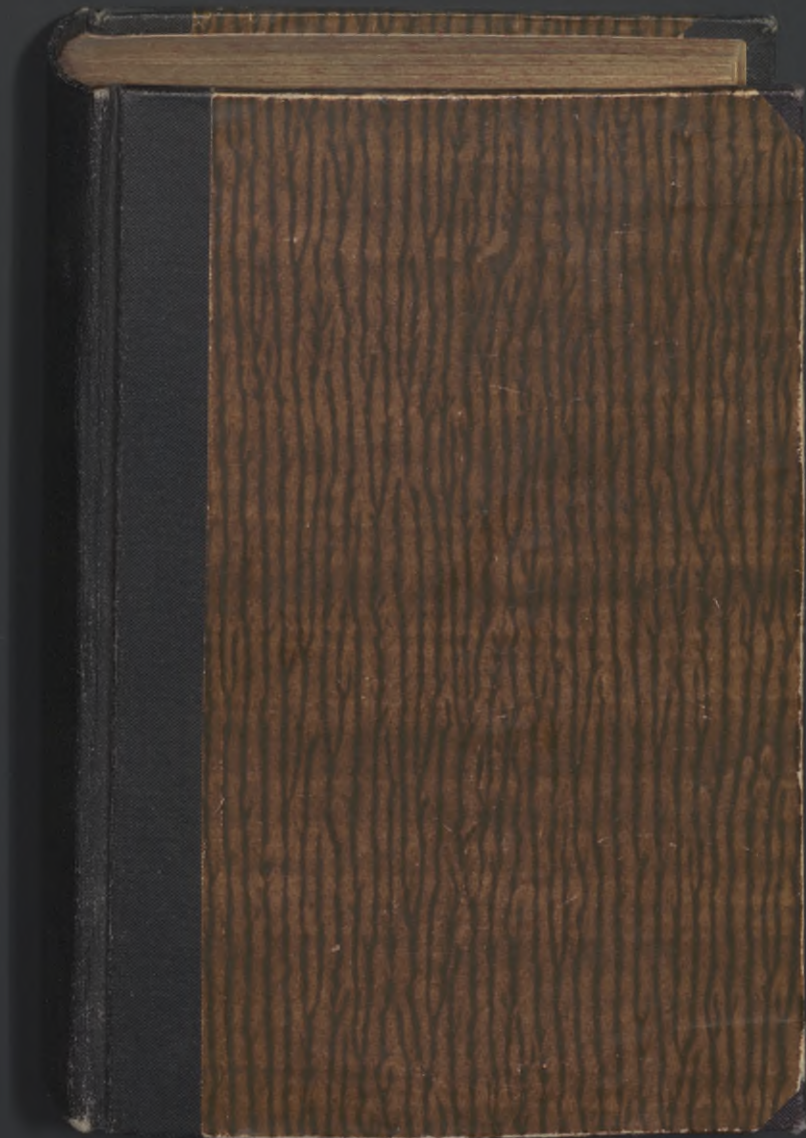
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Pr. 56
463

Skallen på

Karlavagnen.

aftryck af Carlavagnens

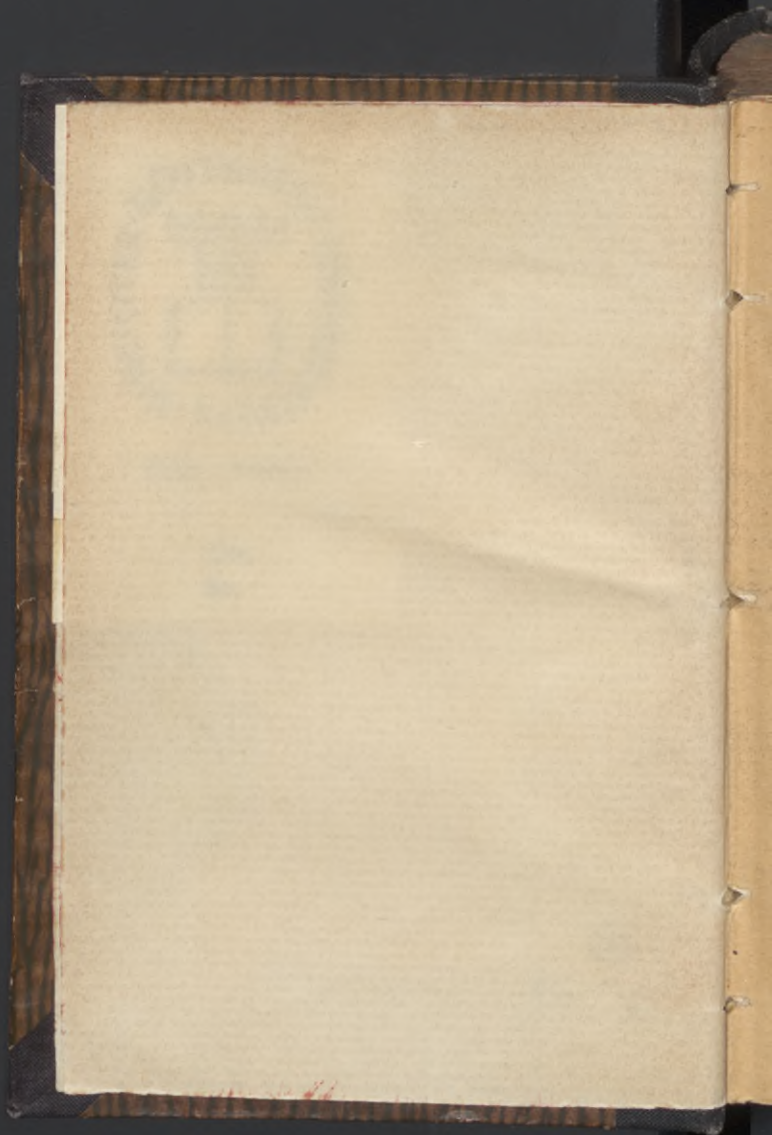
Original

aftryck af

aftryck af Carlavagnens

Original

aftryck af

Skatten vid Karlavägen.

Skildring ur Stockholmsvärlden.

Af

Torsten Tureson.

Svenskt original

för Stockholms-Tidningen.

Stockholms-Tidningen kostar:

	$\frac{1}{2}$ år,	$\frac{1}{2}$ år,	$\frac{1}{4}$ år,	mån.
Stockholmsuppl.	6: 00,	3: 25,	1: 75,	0: 60.
Landsortsuppl.	3: 60,	2: 40,	1: 20,	0: 50.

STOCKHOLM.

Stockholms-Tidningens tryckeri.

1898.

Skatten vid
Tullvärdet

Stiftning i Stockholm

Tullens Tuller

Stiftningens original

för Skattekontrollen

Skattekontrollens handlingar
1811-1812 1/2 1/2 1/2
1813-1814 1/2 1/2 1/2
1815-1816 1/2 1/2 1/2
1817-1818 1/2 1/2 1/2
1819-1820 1/2 1/2 1/2
1821-1822 1/2 1/2 1/2
1823-1824 1/2 1/2 1/2
1825-1826 1/2 1/2 1/2
1827-1828 1/2 1/2 1/2
1829-1830 1/2 1/2 1/2
1831-1832 1/2 1/2 1/2
1833-1834 1/2 1/2 1/2
1835-1836 1/2 1/2 1/2
1837-1838 1/2 1/2 1/2
1839-1840 1/2 1/2 1/2
1841-1842 1/2 1/2 1/2
1843-1844 1/2 1/2 1/2
1845-1846 1/2 1/2 1/2
1847-1848 1/2 1/2 1/2
1849-1850 1/2 1/2 1/2
1851-1852 1/2 1/2 1/2
1853-1854 1/2 1/2 1/2
1855-1856 1/2 1/2 1/2
1857-1858 1/2 1/2 1/2
1859-1860 1/2 1/2 1/2
1861-1862 1/2 1/2 1/2
1863-1864 1/2 1/2 1/2
1865-1866 1/2 1/2 1/2
1867-1868 1/2 1/2 1/2
1869-1870 1/2 1/2 1/2
1871-1872 1/2 1/2 1/2
1873-1874 1/2 1/2 1/2
1875-1876 1/2 1/2 1/2
1877-1878 1/2 1/2 1/2
1879-1880 1/2 1/2 1/2
1881-1882 1/2 1/2 1/2
1883-1884 1/2 1/2 1/2
1885-1886 1/2 1/2 1/2
1887-1888 1/2 1/2 1/2
1889-1890 1/2 1/2 1/2
1891-1892 1/2 1/2 1/2
1893-1894 1/2 1/2 1/2
1895-1896 1/2 1/2 1/2
1897-1898 1/2 1/2 1/2
1899-1900 1/2 1/2 1/2

— Så-å, brukepatron tar inte emot! Åh, säg honom, att Ringberg är här..... nej, säg Peter Berg. Ja, gapa lagom, Lasse lilla! Masa ni er in och anmäl mig ordentligt och ceremonielt!

Uppmaningen följdes af en vild blick och en hotande åtbörd, som jagade betjänten på flykten.

Efter ett par minuter visade han sig dock å nyo och hade då med sig ett par andra karlar, som sågo ganska handfasta ut.

— Jaså, Lasse, du kommer med förstärkning. Det är väl hofstallmästarn, kan jag tro, och öfverste munsken. Angår mig inte..... Men hur är det, får jag inte tala med hans nåd själf?

Han grinade försmädligt.

— Kasta ut honom, Andersson! — hviskade betjänten till en af de handfaste.

Så försigtig hviskningen än var, uppfattades den dock af den det gälde, och med en hisklig svordom nalkades han de tre. Betjänten kröp skyndsamt bakom de två andra.

— Ut med er! Laga er genast här ifrån!
— skreko alla tre.

— Hvad är här för oväsen? — hördes från ett inre rum, hvars dörr i det samma öppnades.

Herrn i huset visade sig, stannade och såg förvånad på de fyra karlarne.

— Se god dag, Steffan! utropade den främmande, räckte fram handen och nickade med ett grin, som kanske skulle vara välvilligt, men föreföll gäckande.

— Känner du icke igen mig, Steffan lilla? Har du förgätit hjärtevänner Peter Berg. Tror du kanske jag spökar?

Det såg nästan ut som hade husets herre hyst någon sådan förmodan. Hans ansigte visade obehaglig öfverraskning, hvilken han dock sökte dölja under ett mycket tvunget leende.

De tre af husets folk tycktes afvakta husbondens vink för att jaga grobianen på dörren.

— Herrarne behöfva inte göra sig besvär, försäkrade främlingen. — Brukspatron är för sin karl för att vilja förolämpa en gammal vän..... Se så, Steffan, nu gäller det oss två. Vi ska' väl språka lite med hvarandra.

— Stig in, sade herrn i huset och försökte alltjämt att småle, men det var ett riktigt olycksleende.

Han och den främmande gingo in i ett annat rum. Betjäningen stod och gapade.

— En sådan glöp! En riktig sluski!.....
Hvad kommer åt brukspatron?

* * *

Brukspatron Stellan Forss var en man i sina bästa år, en rätt vacker karl och med godt sätt att vara, fastän blicken föreföll något skygg, på en gång spjäande och undvikande.

Han var fint klädd, alltid efter senaste mod. Han umgicks också med fint folk, men tycktes icke äga några gamla vänner. Han ägde visst icke några vänner alls, endast bekantskaper som antogo bjudningar till de fina middagar hvilka gjorde honom eftersökt och omtyckt.

Han hade icke bott många år i Stockholm. Hvarifrån kom han? Från landsorten. Hvar låg hans bruksegendom? Var det i Bergslagen eller i Värmland? Kanske det var i Norrland? Ingen hade reda på det.

SjälF var brukspatron icke mycket meddelsam. Då och då lät han dock förstå, att han sålt sina egendomar på landet och slagit sig ned i den stad som han tyckte mest om af alla vistelseorter.

— Han lefver på pengar, sade hans bekanta och ansågo det vara tillräckligt rekommenderande.

Huset vid Karlavägen, där han bodde, rådde han om. Han hade haft mycket brådt om att komma i besittning af det och hade köpt det till och med, innan det var färdigt.

— Reel karl, sade byggmästaren, som uppfört det på spekulation, hela köpesumman kontant, och det innan jag fått allt i ordning. Men lite' underlig är han. Första tiden, efter det han tillträdte egendomen, tyckes han ha tillbragt i källarn. Kan man tänka sig så besynnerligt? Jag gick dit ofta nog för att skynda på det arbete, som där ännu ej avslutats, och hörde efter, om den reele köparen önskade något särskildt. Hvar gång jag frågade efter brukspatron, sade man mig, att han vore nere i källarn, och då jag en gång inte hade tid att vänta på honom, utan själf begaf mig ned, fann jag husägaren ligga på knä i en vrå uti stora vedkällarn. Jag kan aldrig begripa, hvad han hade för sig. Bredvid honom stod en brinnande lykta, men för öfrigt var hela källarn tom. Då jag talade till honom, rusade han upp och såg öfverraskad och förargad ut.

— Hur har byggmästarn kommit hit? snäste han åt mig.

— Åh, vägarna här i huset känner jag nog till, sade jag och skrattade.

Då skrattade han också, men nog lät det tvunget. Jag anmärkte, att han ännu

inte lagt in ved. »Inte ännu», sade han liksom undvikande. Men fullt med vin hade han i källarn bredvid, och dit förde han mig genast för att låta mig se, hur väl ordnad han hade där. Först stängde han dock mycket omsorgsfullt den tomma vedkällarn och synade låset i lyktskenet. Till vinkällarn sköt han bara till dörren, utan att låsa den. — Hvad kan brukspatron ha i tomma källarn? Hvarför ligger han på knä där nere? Gör han sin andakt? Kanske han är svedenborgare och har syner?

Det var, hvad byggmästaren sade, men han hade så många nybyggen i arbete, att han snart icke mera tänkte på brukspatron Forss. Det gjorde ingen annan heller, så vida det ej var fråga om någon ny middagsbjudning. Man hörde således ej mera talas om, att brukspatron hvar enda dag låg på knä i sin källare.

* * *

För öfrigt förde brukspatron en mycket behaglig tillvaro, och ännu behagligare ämnade han göra sitt lif genom att till sitt fina hus som brud föra en ung och vacker flicka, dotter till en annan titulärbrukspatron eller bara »patron», hvilken aldrig idkat någon bruksrörelse, men drifvit så mycket större egendomsaffärer, köpt och sålt, bygt och bytt

nya hus och gamla samt på det sättet samlat en stor förmögenhet, hvilken en gång skulle öfvergå till hans enda barn, fröken Aurelia Molling.

— Det går på millioner, försäkrade de, som ansågos ha reda på förhållandena.

Aurelia Molling var så vacker, att hon egentligen icke behöfde förgyllas af millionen, men dessa gjorde henne naturligtvis till en skönhet af första ordningen, och Stellan Forss ansågs som den lyckligaste bland de mest lyckliga.

Patron Molling hade ingenting emot Stellan Forss, ehuru han kanske tyckt mera om, att dottern blifvit grefvinna.

— Hon kunde ha fått hvilken grefve som helst, brukade han säga.

Till Forss sade han:

— Millionen kan du vara säker på, men lika stor summa måste också du lägga upp, innan det blir fråga om någon lysning. Huset ditt är icke nog, må du tro.

— Men det blir, sade Forss med ett leende, som föreföll riktigt triumferande.

— Så-å! Det vore knäfveln, om det kunde ge så stora räntor.

— Var lugn, farbror Molling!

Den tillkommande mågen log ännu segervissare, men bytte om samtalsämne och frågade, om han finge nöjet att bjuda svärfar och fästmän på cirkus.

Det hade patron Molling icke något emot. Han förstod sig riktigt bra på hästar. Det sades, att han sysselsatt sig med hästköp och hästbyte, innan han uteslutande ägnade sig åt egendomsaffärer, och visst är, att han förstod sig lika bra på att prisa en gammal hästs goda egenskaper som att försäkra om fördelarna af att lägga sig till med ett gammalt hus.

Den sköna Aurelia tyckte icke så mycket om hästar kanske, men hon älskade sin fästman, hvilken alltid var så uppmärksam mot henne, såg så bra ut och var en »riktigt fin karl», såsom hon brukade säga till sina flickbekanta. Dessa voro också grymt afundsjuka på henne, och det gjorde henne icke ringa nöje. Hon skröt med fästmannen och tröttnade aldrig att låta flickorna beundra de dyrbara gåfvor, med hvilka han öfverhopade henne.

— Se sådant armband! Är det inte gudomligt?

— Äck jol! utropade flickorna, beundrade, lyckönskade och suckade af afund.

— Och det här garnityret?

— Förtjusande!

— Och gulduret med briljanter?

— Man kan aldrig se präktigare. Det måste vara fasligt dyrt.

— Lita på det, flickor!

St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlsvägen.*

— Men, här står ett namn inne i den här medaljongen! — utropade en af flickorna, som öppnat en präktigt arbetad medaljong af guld med ädla stenar.

— Ack, den snälla Stellan! — utbrast Aurelia. Han är alltid så uppmärksam. Nu har han låtit gravera mitt namn i den där medaljongen.

— Men det är inte ditt namn, Aurelia, fortfor väninnan och kunde ej taga sina blickar från det präktiga smycket.

— Intel! Då är det väl hans eget?

— Nej, här står Catarina Palm..... Det är hvarken ditt eller brukspatrons namn.

— Så underligt! sade Aurelia och rodnade starkt.

— Ah, nu vet jag, skyndade hon att tillägga. Det är Stellas mor. Nu minns jag, att han sagt, det hon vore en född Palm. Jaha, det är en gammalt familjeklenod..... Och den skänker han åt mig! Det är bevis på kärlek, det, flickor..... Men nu måste ni också se mina nya klädningar, alla från Lundins. Stellan vill inte höra talas om, att jag beställer hos någon annan.

— Aurelia är rysligt lycklig!

Därom voro flickorna öfverens.

— När skall det lysas?

— Snart, mycket snart, försäkrade Aurelia.

Men då flickorna lemnat henne, tog hon åter fram medaljongen och stirrade på den.

— Catarina Palm, läste hon ännu en gång, flere gånger. Besynnerligt!

Hon såg upprörd ut. Skulle hennes egen Stellan bedraga henne! Hade han köpt denna medaljong åt någon medtäflerska till henne och af misstag låtit den komma i hennes händer! Aldrig hade hon hört, att Stellas mor hette Palm. Det hade hon sagt endast för att gifva saken en antaglig förklaring. Hon visste rakt icke, hvad svärmor haft för namn. Stellan hade aldrig talat om henne. Kanske man icke kunde tala om henne. Hvarifrån kom den vackre och älskvärde fästmannen egentligen? Det hade hon aldrig förr tänkt på.

Hvad brydde hon sig också om hans ursprung? Det vore ju nog, att han nu vore hennes egen Stellan.

Men var han det?... Catarina Palm... Catarina, hm!

* * *

— Hvad är det om? — frågade brukspatron Forss, när han fört den objudne gästen in i sitt arbetsrum. Han sökte se lugn och glad ut, men försöket lyckades icke.

Den främmande såg däremot hånande på brukspatronen och grinade försmädligt.

— Du ber mig inte ens att slå mig ned,
— sade han och vräkte sig utan krus i en af
de mjuka fåtöljerna med de starka förgyll-
ningarna.

— Jo visst, sitt käre Berg, sitt, sitt! ytt-
rade Forss, men uppmaningen tycktes just
icke vara förestafvad af godt hjärta.

— Käre Berg! Jo, jag tackar, jag. Det
låter riktigt familjärt. Men jag heter inte
mera Berg, utan Ringberg, kom ihåg det!
Inte glömmmer jag, att kära bror nu för tiden
är brukspatron Forss. Aldrig kan det falla
mig in att komma och fråga efter herr Stef-
fan Holm.... ja, ja, se icke så förskräckt ut!
Holm är ju död för länge sedan. Nu lef-
ver brukspatron Forss, och partikulier Ring-
berg är också vid lif. Jag hoppas, att du
icke förgäter det, när jag kommer hit igen.

— Hit igen? stammade Forss.

— Jo, det är nog troligt, såvida bror....
brukspatron Forss, vill jag säga, icke vill nu
med ens göra upp affären.

— Affären?

— Just den, ja!

— Jag vet mig icke ha affärer med nå-
gon Berg eller Ringberg, förklarade bruks-
patron och gjorde ett hjältomodigt bemö-
dande att se afvisande ut.

— Inte det? — utropade Berg eller Ring-
berg och brast ut i ett så våldsamt gapskratt,

att det sannolikt hördes långt ute på Karlavägen.

Men då brukspatron satt orörlig, byttes skrattet i en förfärlig svordom, underhjälp af ett ögonkast, som sprutade eld och lågor.

— Hör nu, Holm, — skrek mannen och slog näfven med sådan kraft i brukspatrons fina skrifbord, att allt på bordet dansade om hvartannat, och brukspatron höppade högt upp från stolen.

— Hör nu Holm eller Forss, eller hvad du må heta, upprepade Ringberg, tänker du göra narr af mig?.... Försök inte fingra på knappen i väggen! Ringer du på dina dränglymlar, så ska' de nog få höra, hvarför jag kommit hit och hvad deras fina husbonde, nådig brukspatron, är för en karl.

— Skrik icke, menniska! hviskade Forss i yttersta fruktan. Säg, hvad ni vill, utan att hela världen behöfver veta det!

— Nil.... Säger du upp brorskapet? Det bör du icke göra, Holm lille, du käre bror Steffan! Det var ju Steffan du hette, innan du lät döpa om dig till Stellan?

— Ja, ja, det är bra, men skrik inte, säger jag än en gång.... Berg vill ha pengar, kan jag tro.

— Vill och skall! Men kom inte stikkande med en fattig hundralapp. Hela andelen skall jag ha. Begriper bror det?

— Jag har ingenting att ge Ringberg...
Det var ju Ringberg?

— Ingenting! Så-å! Jojo, jag borde väl
ha anat, att bror vore af den ullen!

Den obehaglige karlen skrek icke längre,
men hans tysta hänskratt underhjälpes af
en revolver, som han drog upp ur fickan och
med hvilken han lekte på ett ganska oro-
väckande sätt.

— Håll fingrarna från ringledningen, sä-
ger jag. Trycker du på knappen, så trycker
jag på den här lilla maskin. Det skall gå
som en dans, det. Men inte är jag annars
så angelägen om att ställa till buller, må du
tro. Jag har nog lika goda mojänger som
kulor och krut. Krånklar du det minsta med
att låta mig få ut min rätt, så går jag raka
vägen till gubben Molling och lemnar vissa
förtroenden. Hvad säger du om det, Steffan
lille?

— Jag säger, att det icke hjälper Ring-
berg till en enda krona, ty svärfar ger inga
dusörer.

— Men du, gamle vän, vill nog inte,
att hemgiften skall torka in...

— Jag svär, afbröt brukspatron, att
jag aldrig kommit öfver de där dyrbarhe-
terna. De äro alldeles försvunna, totalt
bortblåsta. Ringberg behöfver inte sitta och
hånle... Vid min heder...

— Nej, hör nu, Forssen lille, tala icke

om heder, icke för mig åtminstone! Och icke skall det gå hos rike Molling häller, bara jag får tid att göra honom min visit. Därför fram med pluringarna! Tills vidare skall jag nöja mig med tjugu tusen. Jag har en liten villa i kikarn, helt obetydlig, inte ett så'nt här stort Östermalmshus, men rätt näpen, i Telje, där jag kunde slå mig till ro. Jag kan behöfva komma i lugn, jag också, och det innan bror Forss står brudgum. Efter bröllopet, då gamle Molling pungat ut med hemgiften, skall jag ha trettiotusen till. Det är väl inte obilligt? Några års straffarbete kan icke betalas med mindre, skulle jag tro. Var du glad, att jag är så beskedlig och nöjer mig med femti tusen, då du nog skördat det tiodubbla.

— Ringberg är rent af galen. Jag har icke ett enda öre af alltihop.

— Inte det? Så tråktigt! Hur kunde du köpa det här gentila huset då? Och hvarför hade du så brådtom?... Hör nu, käre Steffan, innan vi göra upp vårt mellanhandvande, skall du riktigt uppriktigt, alldeles som stode du inför rådhusrätten, tala om, hur det egentligen gick med gubben.

— För guds skull, utropade brukspatronen och rusade upp från stolen, *det* behöfver du väl inte fråga.... Det var icke jag, hör du, icke jag!

Han var så upprörd, att han sade »du» åt den oförskämda karlen, något som han dittills undviktit.

— Se så, lugna dig, käre bror! Nu är det du, som skriker. Går du på så där, så kommer nog alla »Lassarna» och vilja ha reda på hvad som går åt dig, och *det* vore kanske lite' obehagligt.

Fors sökte åter lugna sig, satte sig och sade:

— Hör nu, Ringberg, jag skall säga, som det är, rena, rama, sanningen....

Men i samma ögonblick öppnades dörren utan föregående knackning, och en af betjänterna slank hastigt in och frågade, om brukspatron hade ringt.

Fors vinkade åt honom, att han skulle gå igen, men den mycket uppmärksamme Ringberg tyckte sig varseblifva en blinkning, som föreföll honom misstänkt, och hade till följd, att han grep fastare om revolvern, som han höll dold under rockskörtet.

Han låtsade likväl icke om något, utan höll sig stilla, men blickarna irrade oupphörligt mellan dörren och brukspatrons händer, hvilkas rörelser han noga bevakade.

— Hur var det du sa', Steffan lille? ytttrade han ironiskt. — Skulle du komma med rena, rama sanningen? Hur låter den då?.... Men innan vi gå vidare, tar jag mig friheten att ännu en gång varna dig för att ringa

på dina hejdukar. Karlen kom nog inte in af sig själf. Du hade väl rört lite vid elektriska knappen, alldeles ofrivilligt förstås, men det skall du ta dig i akt för, käre Stefan, för si, inte kan jag rå för, att revolvern knäpper till i samma ögonblick. Det är så underligt med den där elektriciteten.... Och se'n jag fäst din uppmärksamhet på den saken, kan du låta mig veta, hvad det är du kallar rena, rama sanningen.

Innan Forss hann besvara den uppmaningen, öppnades dörren åter, och samme betjänt visade sig å nyo.

— Jag får be brukspatron så mycket om ursäkt, men där ute är ett stadsbud, som lemnat det här brefvet till herr Ring....

Betjänten läste på brefvet, som han höll i handen och återtog:

— Herr Ringberg, som skall vara här.

— Det är jag, det! skrek brukspatrons gäst och ryckte till sig brefvet samt ämnade stoppa det på sig, då betjänten brådiskande tillade:

— Det skall vara gruffigt viktigt, sa stadsbudet och väntar på svar.

Ringberg ref upp omslaget och ögnade i hast igenom brefvet, hvarefter han rusade upp och utropade!

— Säg, att jag kommer genast!

St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlavägen.* 3

— Det är vagn där nere, tillkännagaf betjänten, utan att röra sig ur stället.

— Vagn?... Jaså, det är bra... Men hvar för står ni kvar? Stadsbudet skulle ju ha svar.

— Herrn är kanske god och lemnar svaret själf! Det gäller minuten, sa' stadsbudet.

— Nöt! skrek Ringberg, kastande en ursinnig blick på betjänten och en ännu ursinnigare på brukspatron. Du får snart höra af mig igen, vrålade han, och då måste allt vara klart!

Han skyndade ut, gaf ej akt på, om det funnes något stadsbud i tamburen, sprang ned för trapporna och ut på gatan. En täckvagn stod utanför porten. Han ryckte upp vagnsdörren och störtade in, men fann en annan person före sig i vagnen.

Ringberg stirrade på den oförmodade uppenbarelsen och ville skyndsamt draga sig tillbaka. Återtåget var dock redan afskuret. En annan person dök plötsligt upp från gatan, sköt Ringberg in i vagnen, satte sig bredvid honom och slängde igen vagnsdörren. Det bar af.

— Förräderi, — skrek Ringberg och ryckte ursinnigt fram revolvern.

— Är stadsbudet kvar? frågade brukspatron.

Betjanten log med ett bredt grin och bockade sig.

— Det där gjorde Janson bra, tillade brukspatron. Se där, en liten uppmuntran!

Han stack en sedel åt betjanten, som ytterligare grinade och bockade.

— Men hvarifrån kom brevet så ofömodadt? Hur kunde någon veta, att den där Ringberg befann sig här? Var det ett verkligt brev?

— Det var det visst, det, herr brukspatron. Det var någon, som lemnade det och sa', att den det gälde måste genast ha det.

— Och så fick Janson väl en liten handtryckning för det också?

— Åh, en obetydlighet, men som jag trodde mig ha märkt, att brukspatron ville bli af med den där karlen, så tog jag mig friheten att genast komma in.

— Det var rätt, käre Janson. Man är alltid så öfverlupen med sådant där slags folk. Men Janson måste ta sig i akt för den där karlen. Om han kommer igen...

— Åh, det gör han nog icke; han får visst förhinder.

— Hur vet Janson det?

— Jo, jag kände igen detektiven, som

lemnade brevet.... Brukspatron kan vara lugn, tror jag.

Forss smålog belåtet. Betjanten bockade sig ännu en gång och försvann.

Men då brukspatron åter satt ensam, lemnade leendet hans vackra ansigte. Han såg orolig ut.

— Petter Berg tycks vara fast nu igen, mumlade han för sig själf, men det är kanske farligast af alltihop.... Tio gånger bättre hade varit, om jag kunnat ge honom pengar och fått honom härifrån för alltid.... Tänk, om han skvallrar!

Brukspatron såg betänksam ut. Han sökte drifva bort några mörka tankar, men de läto ej fördrifva sig.

— Bäst kanske att åter resa ifrån allsammans.

Det kunde han dock icke. Han skulle ju gifta sig. Han var verkligen kär i den sköna Aurelia. Och hon tyckte mycket om honom; det hade han nog haft tillfälle att se.... Och skatten sedan!

— Behöfs icke! Jag anmäler mig själf, hördes en röst från tamburen. Dörren flög upp, och Aurelia Molling sväfvade in mycket hastigt.

— Aurelia! utropade brukspatron, kanske mera orolig än glad.

Det var något i den unga flickans plöts-

liga uppträdande, som öfverraskade honom på ett mindre behagligt sätt.

Han gick emot henne och ville taga hennes hand, men hon drog den undan, stälde sig framför honom och sade med ett uttryck, på en gång forskande och anklagande:

— Catarina Palm!

Forss ryckte till, som hade han fått ett slag i ansigtet. Han var förvirrad, till och med förskräckt, tycktes det, men sökte bemanna sig och såg frågande på Aurelia.

— Hvad menar du? sade han slutligen, då fästmen, utan att säga något vidare, höll ett smycke framför hans ögon.

— *Hvem* är Catarina Palm? bröt Aurelia tystnaden, och det låg någonting högtidligt i hennes röst.

— Catarina Pa... Palm säger du... Jag förstår icke.

— Känner du igen den här medaljongen?

— Den där medaljongen?..... Ja-a, den är visst lik den jag gifvit dig. Men hvad är det med den?

Brukspatrons röst lät mycket osäker, men han bemödade sig om att se obesvärad och okunnig ut.

Aurelia öppnade medaljongen och höll dess inre tätt intill fästmannens ögon.

— Hvad står där? — yttrade hon med lidelsefullt uttryck.

— Där står ett namn, — svarade han

och sökte se mycket lugn ut. Han bemödade sig till och med om att skratta, men bemödandet kröntes icke med framgång.

— Ja, ett fruntimmersnamn! Hur har det kommit dit?

Aurelias röst darrade af sinnesrörelse. Den hand, med hvilken hon höll medaljongen, skakade också. Ögonen fylles af tårar.

Hennes fästman kunde icke redogöra för namnets tillkomst i det smycke han skänkt henne. Han bleknade allt mera, stammade och trasslade in sig i otillfredsställande förklaringar.

— Medaljongen är icke gjord åt mig, — utbrast Aurelia, och sinnesrörelsen urladdade sig i en häftig gråt.

— Du har ämnat den åt en annan, — snyftade hon. — Men hur kunde du göra mig en sådan skymf? Var jag inte mera värd, än att du kastade åt mig hvad kanske en annan försmått?

— Älskade Aurelia, — hviskade brukspatron och sökte lugna både henne och sig själf, men hans röst lät mycket osäker. — Det är, som du ser, ett gammalt smycke, med ovanligt arbete. Jag köpte det för detta ovanliga arbetes skull, och jag beundrade så mycket dess yttre, att jag inte tänkte på att medaljongen kanske också hade ett intressant inre. Jag har aldrig öppnat den,

och vet ingenting om den som burit det namn som står *där* inne.

— Känner du inte denna Catarina Palm?

— Inte det ringaste.

— Har du aldrig sett henne?

— Aldrig!

— Svär det vid vår kärlek, nej, vid *min* kärlek.

Den sköna Aurelia var mycket romantisk.

— Jag svär vid *vår* kärlek, dyra Aurelia.

Han var visserligen ännu orolig, något blek, något stammande, men sökte dock lägga så mycken allvarlig kraft i sin ed, att hans fästmö torkade af sina tårar, tryckte hans hand samt till och med kysste honom och sade:

— Jag vill tro dig, min Stellan, ty en *sådan* ed måste vara dig helig.....

— Ge hit den dumma medaljongen, — bad Forss och sträckte handen efter den.

— Nej, jag vill ha den nu långt hällre än förut, — förklarade Aurelia. — Denna för oss båda okända Catarina Palm skall bli vårt skyddshälgon.

Brukspatron skakades af en plötslig rysning. Han försökte bemäktiga sig det omtvistade smycket, men hans fästmö tillät det icke. Hon skulle nu ständigt bära detta smycke, förklarade hon. Det skulle följa henne öfver allt.

Och med älskvärdt léende nickade hon

åt honom och bad honom icke glömma, att han lofvat i afton hemta henne för att ännu en gång besöka cirkus.

Så gick hon glad och förtröstanfull.

Men Forss sjönk grubblande ned på en stol i sitt eleganta arbetsrum, där icke något verkligt arbete ännu utförts, men där gamla, obehagliga minnen kommo och sletos om »brukspatronen». Hans tankar fögo bort till förflutna dagar, och Stellan Forss såg hela den tid, då han ännu var Steffan Holm, draga förbi i bjärt belysta taflor.

* * *

Steffan Holm hade tidigt förlorat sina föräldrar. Hans fädernearf hindrade honom att ägna sig åt något bestämdt lefnadsyrke. Då han vardt myndig, skulle arvet först och främst skaffa honom förströelser. Han blef en trägen gäst i alla restauranter på modet, gaf vid ett par och tjugu års ålder öfverdådigt fina middagar, försummade sällan någon varietéföreställning, umgicks förtroligt med s. k. chansonetter och konstberiderskor, bjöd på champagne och guldarmband, smycken med äkta stenar och på »parties fines», hvilka vanligtvis slutade först dagen efter.

Hans förtrogne var en ung man, också utan lefnadsyrke, men som försökt sig på

mångahanda sysselsättningar, varit barberarlärling, stått en tid i sidenkramhandel och en annan i hökarbod, gifvit sig ut för filosofiekandidat och haft anställning som borstare på hotell, en äfventyrare af värsta slag, fräck och samvetslös, men som icke ryggade tillbaka för något skurkstreck och likväl aldrig råkat fast för rättvisans arm, oöfverträffad i cynisk fräckhet och just därför farlig för alla, med hvilka han kom i beröring.

Peter Berg hade visst aldrig haft några föräldrar, sade hans umgängesvännar, som djupt föraktade honom, men alltid funno sig roade i hans sällskap och utan tvekan deltog i hans utsväfningar. Han hade visst genom något slags »generatio spontanea» stuckit upp i rännstenen och utvecklat sig på en sophög, hvarifrån han genom sin egen obegripliga förmåga planterat om sig i olika jordmåner, den ena efter den andra, blommat och vissnat gång på gång, blommat om igen och uppträdt som en riktig praktväxt.

Hans trognaste kamrat var Steffan Holm, »millionären» kallad, men hvars rikedomar snart voro alldeles bortblåsta. Peter Berg hittade dock alltid på utvägar att hålla kamraten öfver vattnet, äfven om det var bara rännstensvatten.

Utvägarna bestodo till en början i besynnerliga affärsspekulationer och i synnerhet i

St.-T:s följet: *Skatten vid Karlavägen.* 4

grundandet af underbara aktiebolag, hvilkas kapital på förvånande sätt smälte bort mycket hastigt. Då dessa finansoperationer rätt snart gjorde skandal och drogo grundarne inför domstol, hvarifrån de dock alltid, synnerligen genom Peter Bergs fräckhet, gingo straffria, såg det stundom mörkt ut för dem att finna medel till det öfverdådiga lefnadssättets fortsättande. Procentarbankirernas fördragsamhet skaffade dock herrar Holm och Berg rörelsekapital i det längsta — fördragsamhet och hopp om oskäligen vinst.

Peter Berg förstod konsten att både smickra och hota ockerpatronerna. Han bjöd dem på middag på Hasselbacken, hvilket smickrade dem, synnerligen som det stundom skedde i sällskap med personer, hvilka räknades till fint folk, ehuru det fina kanske just icke sträckte sig djupare än till ytan. Steffan Holm visade sig dock sällan i detta sällskap, hvilken obenägenhet ådrog honom Peter Bergs skarpa förebråelser.

— Du förstör affärerna för oss, förklara han.

Men han hade också en ovanlig förmåga att skaffa sig kännedom om en och annan ful, fastän för världen dold handling, till hvilken den eller den ockraren gjort sig skyldig, och med den kännedomen kunde han uträtta ganska mycket äfven hos de annars mest ohandterliga diskontörer. Någon gång

tog han också fram revolvern, och med detta »argument» framlockade han månget medgifvande. Ockrarna hade vanligtvis ej mera fysiskt än moraliskt mod.

Då Steffan Holms och Peter Bergs namn blefvo allt mera otillräckliga på de papper, som skulle belånas med fyratio, sjuttio eller hundra procent och därutöfver, tvekade Berg aldrig att till förstärkning göra några mera förtroendeingifvande namnteckningar. Därtill ansåg han sig icke behöfva begära namnägarnas tillstånd.

— Ingen onödig tidsutdrägt! brukade han säga.

Aldrig kunde han likväl förmå Steffan Holm till sådana namntillverkningar.

— Nå, det kan vara detsamma, sade han. Då man själf är skrifkunnig, behöfver man inte anlita andra.

Så skref han det ena namnet efter det andra, och då Holm fick sin andel af de på detta sätt anskaffade pengarna, ville ej håller han göra några anmärkningar. Sådana hade dessutom icke tjänat till någonting. Berg endast skrattade åt dem och talade om pedanteri, öfverflödig försigtighet och så vidare.

Holm behöfde alltid pengar. Än var det Bichette, än Serinette, än Pampa-Lustig eller någon annan »chanteuse légère», som befann sig i behof af någon fin toalettartikel, ett

armband eller ett helt garnityr, och det måste naturligtvis anskaffas. Än kunde Holm ej underlåta att bjuda några glada gossar på en finare middag eller »se dem» på en supé med »nachspiel» af kille, landsknekt eller andra sällskapslekar.

Så fortgick det länge nog, men smänigom blefvo »affärerna» så tilltrasslade, att hvarken Holms förslagenhet eller Bergs fräckhet förmådde reda dem, mycket mindre på något tillfredställande sätt göra upp dem.

Äfven de långmodigaste ockrarna förborade tålmodet, då utsigterna om stor, om ock sen, vinst allt mera förmörkades. Ingen-ting hjälpte, hvarken läckra middagar eller vädjandet till fåfängan. Slutligen fanns ej heller någon möjlighet att ställa till middagar eller på annat sätt visa sig »gentil».

Peter Bergs hypnotiska fräckhet hade ej längre någon verkan, och då han tog till revolvern, visade ockrarna öfverraskande oförskräckthet, skrattade åt hotelsen och förklarade utan misskund, att alla papperen måste inlösas, såvida namnteckningarnas beskaffenhet ej skulle afslöjas.

— Och hvad då inträffar, kan herrn möjligtvis föreställa sig, hette det med ett så cyniskt grin, att själfve Bergs fräckhet kände sig besegrad.

Det, hvarmed ockrarna hotat, inträffade

ock. Då skuldförbindelserna ej inlöstes eller omsattes, lagsöktes acceptanterna, och förfalskningarna upptäcktes. Men samtidigt undandrog sig Peter Berg genom en hastig flykt det straff, som väntade honom. Steffan Holm, som åtminstone icke begått några uppenbara förfalskningar, gick tills vidare fri för rättvisans efterräkningar. Någon storartad öfverraskning åstadkom saken icke, knappt någon synnerlig förvåning. Man talade där- om i förbigående, hade några ord af ogillan- de öfver »vår tids lättsinne» och öfver »nu- tidens ungdom», men fäste sig icke mycket vid hela tilldragelsen. Visserligen kom en del af samhället att nu sakna den elegante herr Holm och den glade herr Berg, hvilka man länge sett öfver allt, som man så ofta suttit bredvid på offentliga förlusteställen och om hvilkas festliga tillställningar man hört så mycket berättas, men man hade sannolikt snart glömt alltihop, om icke en ny till- dragelse, som stod i samband med Holms och Bergs förhållanden, på ett ohyggligt och därför naturligtvis högst »intressant» sätt väckt allmänt uppseende.

* * *

Vid Norra Hamlegårdsgatan, vanligen kallad Gröna gatan, en mycket ödslig och ruskig farled mellan Seved-Båatgatan och

Vestra Humlegårdsgatan och strykande längs efter Humlegårdens norra plank, bodde en tobaksplantör, hvilken ägde vidsträckta tobaksland, som sträckte sig ända uppåt fattigkyrkogården, i dagligt tal benämd kolera-kyrkogården.

Anders Hedlin, tobakslandens ägare eller direktören och »plantageägaren», såsom han vanligtvis kallades, var en gammal man, hvilken i flere årtionden skördat sin tobak och därmed äfven samlat en icke ringa förmögenhet. Man visste ock, att denna förmögenhet ökats genom den icke obetydliga länerörelse, som gamle Hedlin idkade bredvid tobaksodlingen, och hvilken skall ha varit af ganska indräktig beskaffenhet.

Han lånade endast undantagsvis på namn och hade gjort försträckningar mot realsäkerhet till hufvudämne för sin verksamhet, det vill säga att han mot pant af guldarbeten, aldrig under aderton karat, och väl kontrolleradt silfver hjälpte sina medmenniskor på Ladugårdslandet samt äfven hade kunder i andra stadsdelar, till och med bland fint folk vid Drottninggatan och själfva Stora Trädgårdsgatan. Annat än guld och silfver och ädla stenar tog direktör Hedlin aldrig emot i pant.

— Jag är väl ingen trasbevarare häller, brukade han säga, då någon fattig stackare från Tyskbagarbergen kom och ville låna på en gammal rock, en kjol eller ett par kängor.

— Den där gamle blodsugaren kan man då aldrig få något af, hette det då.

Men det hände, att den »gamle blodsugaren» hjälpte en och annan fattig gumma utan någon pant alls, samt att han då ej håller var så noga med återbetalningen.

— De där, som ha guld och silfver, må gerna betala, sade han, men fattiga stackare kan man väl bispringa utan ersättning.

En dag kom en ung, fint klädd herre till direktören och anhöll om ett enskildt samtal.

— Mina samtal äro alltid enskilda, svarade Hedlin vresigt och bad den unge herrn stiga in på »kontoret», ett litet, oansenligt rum med en gammal skinnsoffa med hvitmålade pinnrygg och ett par på lika sätt målade pinnstolar med skinnsits samt en gammal, rankig pulpet på smala ben och ett helt lager torkade tobaksblad af fjolårets skörd.

— Nå, hvad är det om? sporde direktörn, sköt ned glasögonen från pannan och såg uppmärksamt på den främmande, vältande, att han skulle lossa på klockkedjan eller ur fickorna plocka fram ett dussin silfverskedar.

Nej, det var den gången icke fråga om guldkedjor eller silfverskedar. Den unge herrn tillbjöd direktörn en, såsom han sade, mycket förmånlig affär.

— Förmånlig! Så-å! puttrade Hedlin.

För *hvem* skulle den vara förmånlig? Inte kan jag tro, att en vildt främmande menniska kommer och bjuder mig något förmånligt. Det vore väl herrn, kan jag tro, som skulle ha förmånen af den affären.

— Både jag och direktörn, men direktörn allra mest, försäkrade den unge mannen med stor tvärsäkerhet och fäste en be-
tvingande blick på plantageägaren och pantlånaren.

— Nå, lät höra!

— Direktörn har stora tomter här?

— Ja-a, mina plantager sträcka sig vida omkring.

— Dem ska' vi bebygga.

— Ska' vi det? Hvad menar herrn?

— Jag menar, att vid den här landsväggatan och på de här vida fälten kan man bygga upp en hel stad.

— Hå hå! Inte blir det *jag* åtminstone, som bygger den staden.

— Nej, men direktörn ingår i aktiebolaget, som jag ämnar bilda, ett aktiebolag, som skall skapa om hela den här trakten.

— Åh, knäfveln!... Nej, hör herrn, jag tror jag dröjer!

— Det bör direktörn icke göra. Jag bildar bolaget. Ni säljer tomterna åt det bolaget, ingår själf i bolaget, förtjänar först på tomterna och deltagar sedan i bolagets vinst. Prätigt affär — icke sant?

Den unge mannens ton var så tvärsäker. Hans blickar så öfvertygande. Direktören började känna sig liksom tveksam. Men snart öfvervann han den svaghet, som höll på att få makt med honom under den främmande mannens framställning och under inverkan af dennes oemotståndliga blickar.

Han reste sig från stolen vid pulpeten och frågade, om han inte kunde vara till tjänst med något annat.

— Ne-*ej*, sade den unge mannen och såg ännu en gång med den besynnerliga blicken på plantageägaren.

Jo, han ville dock något annat, endast händelsevis och så där i förbigående. Han behöfde några hundra riksdaler på kort tid.

— *Mycket* kort, tillade han.

Direktören såg icke synnerligt förvånad ut. Det föreföll, som hade han beredt sig på framställningen. Men han frågade dock, om den unge herrn hade något i guld eller silver att lemna.

Nej, det hade den unge herrn icke. Under vanliga förhållanden skulle direktör Hedelin naturligtvis icke ha lemnat en sådan lånesökande en enda skilling, men blott den främmande såg på honom, kände han sig urständ-satt att neka.

Han stred emot detta besynnerliga inflytande, som i själfva verket väl icke var

St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlavägen.* — 5

annat än fräckhetens makt öfver vanlig obegenhet att göra någon uppoffring.

— Fem hundra riksdaler är mitt behof för tillfället, förklarade lånesökaren.

— Jaså, det är behofvet, sade direktören med ett ironiskt leende, men han visade icke den oförskämde unge mannen på dörren, utan förklarade, till sin egen förvåning, tycktes det, att han skulle lemna tre hundra mot tio procent.

— Tio procent om året, det gör....

— Ne-nej! afbröt lånegifvaren hastigt. Tio i månaden. Det är, hvad jag vanligtvis får, då guld eller silfver lemnas i pant.

— Åh, verkligen! Nå, sådant besvärar mig aldrig.

Direktören började ångra, att han icke dragit till med tolf eller femton procent i månaden. Lånesökaren hade sannolikt gått in på det och ännu mera. Under det han funderade på den saken, tog gamle Hedlin fram pengarna ur pulpeten.

— Behöfs det någon skrifven lapp? frågade den unge herrn.

— Om det behöfs! — utropade direktören och höll på att förvåna sig öfver en så oförsynt fråga, men under inflytandet af mannens underbara tvärsäkerhet tillade han helt fogligt: Det skall väl vara en liten förbindelse i vanlig ordning.... Hvad är namnet?

— Peter Berg.

— Hva.... hvad befalls?

Direktören-plantageägaren stod mållös af öfverraskning.

— Är namnet bekant? sporde Berg helt vårdslöst.

— Jo.... jo visst! stammade direktören.

Han hade mer än nog hört talas om den fräcke sviraren Peter Berg och var till och med innehafvare af en liten »lapp» på några tusen, som han tagit emot af en bland sina kunder, utan att likväl erkänna den som fullgiltigt betalningsmedel.

— Men Peter Berg har ju rymt?

— Notisen var förhastad, sade Berg och gapskrattade. Jag har icke haft respengar. Nu, då jag fått dem och har pluringarna i handen, är väl bäst, att jag tänker på affärdens. Men *något* måste jag dock vänta, ty nu äro efterspaningarna som verksammast.

Den gamle pantlånaren torkade ångestsvetten från sin panna. Den oförskämde bedragaren Berg hade haft den djärfheten att infinna sig hos direktör Hedlin samt till och med att narra af honom tre hundra riksdaler! Det var ett dåd af alldeles otrolig beskaffenhet.

Hvad skulle direktören göra för att återfå de pengar, som skurken nu helt vårdslöst stack i fickan? Skulle han ropa på hjälp, kalla på polis?

Ack, på Gröna gatan såg man sällan till någon polisman. Långt var det också till närmaste granne. Folktom var gatan, ödslig hela trakten. I direktörens hus fanns ingen annan än hans gamla döfva hushållerska. Något arbetsfolk hade han icke på tobakslanden den här tiden på året.

Hedlin kände sig alldeles hjälplös, men Berg trodde sig kunna se på honom, att han inom sin kala hjässa hvälfde planer mot den bilteges frihet.

Han gaf gubben en af dessa skarpa blickar af skrämmande fräckhet, med hvilka han redan förut tämt honom, och den gamle mannen kände inom sig, att det icke lönade mödan att vidare tänka på de tre hundra. Huruvida han skulle visa polisen på rymmare, vore däremot något att tänka på.

— Hvar har Berg uppehållit sig, sedan han vardt efterlyst? sporde Hedlin fortfarande under intrycket af det öfverväldigande i Peter Bergs sätt att uppträda.

— Än här, än där, mest i Humlegården på nätterna. Men inte syns det på mig. Ser jag inte fin ut?

Det måste gubben medgifva. På Peter Berg kunde visst icke märkas, att han i flere nätter varit uteliggare.

— Man fiffar upp sig på morgnarna, förklarade den fågelfrie. Man har sina resurser.

— Och hvad tänker Berg nu göra för att undgå efterspaningarna?

— Jag stannar här.

— *Här!*

Det var ett förtviflans och fasans utrop. Direktören slog ifrån sig med bägge händerna och bar sig åt, som ville han genast fösa karlen ur huset.

— Hör nu, gamle man, sade Berg med en blick och ett uttryck i rösten, som framkallade frossrysning hos direktören, tag ert förnuft till fånga och stå inte i vägen för er egen lycka!

— Min egen lycka?

Direktören stirrade på den förskräcklige mannen.

— Just *er* lycka! Tro inte, att det var bara prat, då jag kom och talade om era stora tobaksland, som kunde förvandlas till bygnadstomter och låta er förtjäna millioner.

— Millioner! upprepade tobaksplantören med tindrande ögon.

— Men ni ville ju icke göra något för er egen lycka.... Saken är dock inte ännu förlorad.... Om vi skulle språkas vid litet? Jag kan verkligen inte, fastän jag nyss lät påskina det, ordna affären genom mig. Detta är för sent, sedan de dumma procentarna — ja, ja, ursäkta, det är nu fråga om Paulin och Hagström och de där — sedan de dum-

ma procentarna, säger jag, inte läto mig vara i fred. Det hade varit till deras egen fördel, om de väntat med lagsökningarna och se'n icke löpt åstad inför rådhusrätten. Nu får jag icke synas, men man får nog tag i andra grundare, bara man försigtigt och slugt går till väga.

— Berg tror det vore möjligt och anser, att mina tobaksland kunde säljas till byggnadsplatser? Vore det verkligen en affär?

— Om jag tror! Nej, jag vet, att så är och att direktören blefve alldeles ofantligt rik.

Nog är du en tok, gamle Hedlin, tänkte gubben för sig själf, att stå här och höra på en sådan där storskojares prat, en som redan roffat dig på tre hundra riksdaler, en som är mogen för straffarbete hvilken stund som helst.

Men när Peter Berg, hvilken tycktes ana, hvad som föregick inom direktören, åter fäste på honom en af sina märkvärdigt oemotståndliga och kufvande blickar, började Hedlin åter tala om den stora affären och hörde sig för på hvad sätt han skulle gå till väga för att komma åt de honom förespeglade millionerna.

— Det skall direktörn nog få erfaras, förklarade Berg med segervisshet i röst och ögon, blott vi få tillfälle att riktigt sätta oss in i saken. Ensam kan direktörn ingenting hitta på, men jag har affären på mina fem fingrar. Och om jag låter en tobaksplantör

bli lika rik som den, hvilken rör om bomulls- och kaffeplantager och sådant där, må det väl inte vara för mycket, om jag i förskott får fattiga tre hundra riksdaler och tarflig bostad här ett par veckor. Ser ni, det är alldeles nödvändigt, att vi ha tillfälle att tala med hvarandra, utan att störas, och göra det tillräckligt länge, för att allt skall bli klart.

— Men om man upptäcker Berg?

— Det måste direktören förebygga. Jag måste hållas väl gömd, så att ingen af direktörernas kunder, de som komma med guld och silfver, få se en skynt af mig. Det lär vara mest fint folk, som skickar hit sina dyrbarheter. De äro sådana, som just utgöra mina bekantskaper, och antingen de komma själfva eller genom ombud, så får inte någon se en skynt af mig.

— Förstår nog det, sade parlånaren och nickade bekräftande.

Han var inom sig mest belåten med, att ingen upptäckte, det han hyste en allmänt farlig och offentligt efterlyst person. Men nu ville han icke släppa honom. Visserligen fruktade han hans närvaro, ty han märkte, hvilken underbar härskarmakt den unge skälmen innehade, men förespeglingen af de millioner han skulle vinna på tobaksländen hade i hast så bemäktigat sig gubbens snikna natur, att han sannolikt skulle ha försvurit sig

åt själfva afgrunden blott för att få förespeglingen verkliggjord.

Gubben var därför mycket angelägen om att få behålla Peter Berg. Han ropade på sin gamla döfva hushållerska och piga och skrek i hennes öra:

— Den här herrn kommer att bo här en tid.

— Skall han bo här?... Hvad säger direktörn?

Gumman hade fattats af stor förvåning och trodde, att hon hört orätt.

Direktörn upprepade sin tillsägelse och tillade, att det ena vindsrummet skulle ställas i ordning, men att ingen finge veta, att någon flyttat in i det.

— Hm, hm, hm! Det var allt, hvad hushållerskan yttrade, men hon ruskade på hufvudet och såg misstänksamt på den, som så oförmodadt skulle bo hos direktörn, hvilken, så snål han än var, aldrig hade velat hyra ut någon del af huset.

Han fruktade naturligtvis för sina dyrbarheter, alla de förfallna och icke förfallna panterna i guld, silfver och ädla stenar, som lågo i stora högar i stora pulpeten på kontoret, i källaren och under sofplatsen i sängkammaren.

Nu tycktes dock denna fruktan ha plötsligt försvunnit. Han tog i sitt hus emot en icke blott främmande person, utan en, som

han visste vara en ärkeskälms och därför kunde misstänka för hvilken som helst dålig handling.

Millionerna vinkade.

Under flere dagar stängde Hedlin in sig med sin gäst och hade timslånga överläggningar med honom. I hans hem hade hastigt införts en helt annan hushållning än förut. Sillen och potatisen, hvarmed direktören nöjt sig tre eller fyra dagar i veckan, hade utbytts mot kraftiga kötträtter, och de öfriga dagarnas lika magra kost hade fått lemna plats för riktiga läckerheter.

Hushållerskan puttrade och protesterade. Aldrig hade hon kunnat föreställa sig, att direktören skulle slå på så stort, att en vildt främmande karl skulle kosta hushållet så ofantliga summor, på en enda vecka mycket mera, än hvad som gått åt på flere månader, då hon och direktören nöjt sig med tarflig husmanskost.

Ett sådant slöseri sved i hennes gamla hjärta, men nog roade det likväl gumman, att det äntligen förunnades henne att visa, hvad hon i själfva verket förmådde inom kokkonsten, något hvartill hon aldrig förut haft tillfälle hos den penningnidande direktören. Det var blott skada, att denna konst och detta obegripliga slöseri icke användes på ett bättre föremål. Att den unge

gästen icke var någon riktigt aktningvärd person, trodde hon sig kunna märka.

— Jag bedrar mig aldrig, sade hon för sig själf. Det är en filur.

Slutligen yttrade hon detta också till direktören, men han bad henne endast icke lägga sig i det, som icke angick henne.

Peter Berg märkte nog, att han icke stod väl hos hushållerskan. Han bemödade sig att genom smicker och artigheter vinna hennes bevägenhet, men då han icke utträttade något därmed, sökte han tämja henne genom de där blickarna, med hvilka han lyckats inverka på så många och synbarligen på den gamle snålvargen Hedlin. Han trodde sig också slutligen ha kufvat hennes upproriska sinne och förmått henne att ej motarbeta honom hos direktören.

* * *

Med tomtförsäljningarna tycktes det dock icke skrida framåt. Peter Berg hade de ståtligaste, de mest snillrika förslag, ansåg Hedlin, men då Berg icke kunde själf uppträda som grundare af den stora affären, och direktören icke häller hade förmåga därtill, visste man icke, hur saken skulle bedrifvas. Tobaksplantagernas ägare började blifva otålig och knotade öfver Bergs slösaktiga lefnadsätt.

— Inte kan det här fortfara, klagade han, och Bergs fräckhet kunde ej längre inverka till hans fördel.

— Så skall det väl bli en ända med den här hushållningen, förklarade hushållerskan förhoppningsfullt.

Då och då gick Berg ut om kvällarna, sedan det blifvit mörkt och han kunde hoppas, att ingen skulle känna igen honom.

— Riskabelt är det ändå, sade direktören. Det vore ju vackert, om Berg kom hem med en detektiv i hälarne och mitt hederliga hus för alltid vanhedrades.

— Har ingen fara, menade Berg. Man tror mig vara i Amerika redan.

Men gubben Hedlin puttrade, och gubban hushållerskan förklarade rent ut, att det kunde vara nog med uppoffringar för den där snyltgästen. Det sade hon till och med rent ut till Berg själf, och då han försökte, hvad hans kufvande blickar kunde uträtta på den gamla kvinnan, utbrast denna:

— Hvarför blänger herrn så där? Tro icke, att herrn kan äta upp mig med ögonen!

Det var ett otacksamt försöksföremål för Peter Bergs hypnotiska förmåga. Och för hvarje dag, som gick, utan att den objudna gästen tycktes vilja aflägsna sig, visade sig hushållerskan allt mera otålig, allt mera

fiendtlig mot den, som tycktes allt mera vilja taga husbondeväldet i huset.

En afton kom Berg hem med en annan ung man och förklarade, att äfven denne skulle stanna tills vidare hos direktören.

Det gick väl långt, tyckte till och med Hedlin själf och gjorde därför häftiga invändningar, men de hjälpte icke. Efter ett enskildt samtal med direktören, tillsade Berg hushållerskan, att den främmande herrn skulle bo i det lediga vindsrummet.

Gummans förvåning gjorde henne mållös. Men hvad skulle hon företaga? Huset var icke hennes. Hon var endast en staccars tjänariinna. Hon grät i vanmäktigt raseri. Direktören snäste af henne, men hon kunde ej afhålla sig från att varna honom för de banditer, han släppte in till sig, och som en natt nog skulle slå ihjäl honom.

— Tro mig, direktörn, skrek hon och snyftade, att de icke gå härifrån, förr än de gjort af med direktören!

Hedlin befalde henne tiga, men inom sig erfor han en obehaglig känsla. Kunde endast den stora affären med tomterna afslutas, skulle han genast befria sig från den ärkeskälmen Peter Berg och dennes kamrat. Han började tänka på att själf taga affären om hand och låta den, som väckt förslag om det stora millionföretaget, löpa med oför rättadt svande. Nu hade han fött sig, han

det skulle gå till, och nog kunde han få tag i någon, som vore lika slängd i sådana tilltag som storskojaren Berg, men som ej behöfde dölja sig för allmänheten.

— Inte behöfver jag anlita en sådan där skurk! utropade han för sig själf, men han ropade visst allt för högt, ty ordet »skurk» trängde till Bergs öron, och som han nog kändes vid uttrycket, så lyssnade han och begrep, att han icke finge släppa direktören-plantageägaren ur sigte.

— Vi måste bevaka gubbkräket, sade han till Steffan Holm, hvilken var den unge man han infört i gården vid Gröna gatan.

Holm var utan alla tillgångar. Han hade visserligen icke antastats för sina förbindelser med den efterlyste Peter Berg, men att hädanefter uppehålla sig på samma sätt som förut var omöjligt. Han hade nödgats att taga anställning som markör på en biljard, och den omgifning, han där fick, sänkte honom ännu djupare. Slutligen blef han bortkörd äfven från biljarden och irrade omkring, utan att veta, hvar han skulle få tak öfver hufvudet eller skaffa sig något lifsuppehälle.

I detta tillstånd stötte han en afton oförmodadt ihop med Peter Berg, hvilken han trodde vara i främmande land, men som han nu mötte på Nybron och för hvilken han blagade sin påstådda helägenhet.

Berg tog Holm med sig till Gröna gatan och installerade honom hos direktören-tobaksplantören, där de bägge lefde ganska godt och ej bekymrade sig om framtiden. Hedlin hade däremot större bekymmer för hvad han skulle företaga sig med de två snyltgästerna och grubblade oupphörligt på, hur han skulle blifva dem kvitt.

Skulle han gå och angifva den för förfalskning och bedrägerier dömde Berg? Det vore visserligen ett säkert medel att befria sig från både honom och kamraten, men han vågade icke af fruktan för den hämd, som otvifvelaktigt skulle drabba honom, och dessutom hade Hedlin onekligen ett hjärta, som vid vissa tillfällen kunde känna sig medlidamt mot en och annan. Hans låneförsträckningar utan pant till fattiga gummor i Tyskbagarbergen voro bevis på denna veksinhet, hvilken för öfrigt tycktes så oförenlig med ockrarens hårda natur.

Något måste han emellertid företaga för att befrias från de två gloparna och för att få fria händer i den stora tomtaffären. Hushållerskan låg också ständigt öfver honom med framställningar om, hur de objudna gästerna slutligen skulle ruinera honom.

— Det är icke bara gubben, som måste bevakas, sade Holm till Berg, utan kanske först och främst käringen här.

— Bäst är, att vi aldrig släppa dem ur sigte, förklarade Berg.

Det hände dock, att de två stallbröderna aflägsnade sig om aftnarna för att roa sig utomhus. De hade hittat på en lönkrog i Koschells backe vid Norrtullsgatan, dit de kunde begifva sig alldeles obemärkta på bakvägarna från Humlegården, bakom Eriksberg och förbi Claes på Hörnet. Krogen hölls af en f. d. »chansonette», som förlorat sin röst genom den mängd spritvaror, hon förtärt hvarje afton på varietén, och mist sitt vackra utseende genom ett i alla afseende utsväfvande lefnadssätt.

I början af denna lönkrogs tillvaro hade den besökts af åtskilliga bland den »jeunesse dorée», som förut ägnat den vackra sångerskan-danserskan sin hyllning, men småningom hade det blifvit icke blott moralisk uselhet, som bidrog till krogens upprätthållande, utan äfven socialt afskrap, under det de »finare» herrarna gjorde sig allt mera sällsynta och slutligen alldeles uteblefvo.

Holm och Berg behöfde således icke frukta att träffa några bekanta från sina klangdagar, och de höllo nu till godo med hvad sällskap som hälst. Under spel och förtärande af usla spritdrycker tillbragtes mången natt på »Hoppfalleras» för myndigheterna alldeles obekanta krog. Där spelade Peter Berg bort de tre hundra riksdalerna,

som han tilltvingit sig af tobaksplantören-pantlånaren vid Gröna gatan och som han skulle använda till respengar. Där blefvo såväl han som kamraten skyldiga jämförelsevis rätt stora summor, och om dessa icke med det snaraste gäldades, utsatte gäldenärerna sig för obehagligheter, som visserligen icke voro af samma slag, med hvilka de förut hotats af sina borgenärer, men kunde vara obehagliga nog.

De åkardrängar, plåtslagarearbetare, schäare och dylika, som utgjorde »Hoppfalleras» kunder, lade icke fingrarna emellan, då det gälde att med kroppskraft utkräfva en fordran. Äfven om Holm och Berg sluppe med lifvet från den behandling, som då väntade dem, blefve de sannolikt så illa handterade, att de icke förmådde begifva sig till det goda hemmet vid Gröna gatan, utan sannolikt toges om hand af polisen, och valet mellan att ligga och dö i rännstenen på Koschells backe eller först flyttas till »Serafimen» och sedan till korrektionsinrättningen på Långholmen var just icke lockande.

— Pengar *måste* vi ha, sade Berg, då de en natt vandrade Surbrunnsgatan upp åt stigarna, som förde till Humlegårdens norra plank.

— Det *måste* vi, upprepade Holm. Plåtslagarna slå ihjäl oss. De äro vana att hamra

hårdt. Och det i morgon kväll! De passa nog på oss.... Fy attan, sådant sällskap!

— Var vårt förra sällskap bättre?... Men hvad säger du om gubbens guld och silfver? Han har multum, skall jag säga. Jag har sett pantgömmena. Det blänker, så man kan bli förblindad.

— Hvad hjälper det oss?

— Det kommer an på det... Så mycket guld och silfver kan hjälpa oss att komma undan. Här skall tusan stanna längre! Jag är ju hvar dag rädd för upptäckt. De där tomtaffärerna bli aldrig något af. Gubben är för rädd, för dum, och så misstänker han mig. Det har jag fått klart för mig.... Och hvad gör du väl här? Du kan ju inte visa dig bland bättre folk — inte för att bättre folk är bättre än sämre folk, men man har ändå en viss klockarkärlek för sina gelikar.... Ja, vet du, jag tror, att vi ta och länsa gubben på hans guld och silfver.

— Hm, hm!

Det var allt, hvad Holm yttrade. Han var icke riktigt med om att stjäla eller råna. Så djupt hade han ännu ej sjunkit, och för de följder, som kunde drabba honom, var han icke ännu nog förhärdad.

Hvar skulle de emellertid taga pengar? Äfven om de icke vidare återvände till »Hoppfallera», kunde de ej göra sig säkra för att

St.-T:s följet: *Skatten vid Kärnvägen.*

icke uppsåras af kroggästerna, och då blefve sista villan nog värre än den första.

Under det Holm gick och funderade på den knipa, hvaruti de åter råkat, sökte Berg öfverbevisa honom om nödvändigheten att angripa gubben Hedlins guld- och silfverföråd, och när de kommo fram till Gröna gatan, började äfven Holm tycka, att det nog icke funnes någon annan utväg.

Skulle de göra kuppen redan i denna natt? Hvarför uppskjuta det lysande företaget?

— Dyrbarheterna kunna vi förvandla i pengar redan på morgonkvisten, förklarade Berg, hvilken sade sig känna en guldsmed med utsträckt affärsverksamhet just på det området.

— Visst är han snål på pengar, men kontant betalar han, ginge beloppet än aldrig så högt, och nog ska' vi få några tusen på hvad vi hinna kapa åt oss innan dagningen.

Hvad skulle Holm företaga? Han hade ingen annan utväg än att hjälpa Berg komma åt de dyrbarheter, som befunno sig i direktörens gömmor.

När de kommo till gårdsporten, var planen redan klar. Men porten var stängd. Det var ett streck i räkningen. Aldrig förr hade porten stängts, då »herrarna» behagade komma sent hem. Direktören hade icke vågat göra dem det sprattet, utan strängligen

tillsagt hushållerskan att blott skjuta till porten, men lemna den olåst. Gumman hade oupphörligt gjort invändningar mot en så långt drifven eftergift mot de odrägliga sayltgästerna, men det hjälpte icke. Någon portnyckel ville direktören ej bestå dem, men utestänga dem tordes han icke.

Nu var porten dock riktigt stängd, och nattvandrarerna hade ingen möjlighet att öppna den.

— Det är käringen, som gjort oss det sprattet, sade Berg. Det första vi ha att göra är att vrida nacken af den häxan.

— Det första är att komma in, förklarade Holm, såvida vi ska' kunna uträtta något.

— Det var ett sant ord. Men hur förverkliga det?

— Planket är inte högt, men hoppa öfver det kan man inte, och klättra upp för glatta brädväggen är omöjligt. Komma vi bara upp på planket, är det sedan icke svårt att hasa oss ned på gården.

De båda skälmarna ansträngde sin uppfinningsförmåga.

— Om vi bryta ett bräde ur Humlegårdsplanket och resa upp det på sned mot Hedlins plank, blir det icke svårt att krypa upp, föreslog Berg.

Sagdt och snart gjordt. Att lossa ett bräde ur det murkna Humlegårdsplanket mötte

inga svårigheter. Många sådana öppningar voro förut gjorda på detta plank. Vid behof gingo många af traktens fattiga och hemtade där sitt bränale.

Med Humlegårdsbrädets tillhjälp kröp den ene efter den andre af de två utedängda upp på planket, och då den siste svingat sig upp på kanten, sparkade han till brädet, så att det föll i diket, där det icke kunde skvallra om, hvilken tjänst det hade gjort direktörens inhysehjon.

Nu var tiden dock så långt framskriden, att det redan började rodna i luften öfver Ladugårdsländs tall, hvarför ingenting kunde den natten företagas mot direktörens skattkammaro.

— Nå, nå, en eller ett par dagar kunna vi väl uppehålla affärens, sade Berg, då de genom den lyckligtvis ostängda förstudörren smögo sig in i huset och listade sig upp till vindsrummen.

Tidigt på morgonen begaf hushållerskan sig upp på vinden för att lyssna, om snyltgästerna befanne sig på sina rum, något, som hon visst inte trodde.

— Direktören kunde långt förut ha stängt dem ute, så skulle vi redan för länge sedan ha blifvit af med dem, mumlade gumman och såg skadeglad ut.

Men hvad var det? Någon hostade i Bergs rum, och strax därpå bördes buller i

Holms. Det var så starkt, att till och med den döfva gumman kunde höra det.

— Skulle de verkligen ha kommit in ändå?

Jo, det hade de, ty bullret förnyades både i det ena och det andra rummet. Det var omöjligt att misstaga sig på det, icke ens om man vore den döfvaste bland döfva.

Gumman var alldeles utom sig af harm och öfverraskning. Hon skyndade genast ned på gården för att utröna, på hvad sätt de odrägliga karlarna lyckats komma in, men hon kunde ej upptäcka något ovanligt. Gårdsporten var ännu stängd, lika säkert, som då hon kvällen förut låst den i dubbelt lås. Ingenting kunde upplysa henne om möjligheten att gå genom lykta dörrar.

Och icke kunde de väl flyga häller och på det viset komma öfver planket. Hus-hållerskan låste upp porten och tittade ut på gatan. Där syntes ingenting annat än en flammig väg med grönskande och illaluktande diken. Det gamla brädet gaf hon icke akt på där det låg, nästan doldt under nässlorna och grodbluden.

— Jag tror, att de kunna trolja, puttrade den gamla. Men vi ska' väl se, hvem som slutligen vinner.

Och så gick hon till sina vanliga sysslor, utan att nämna något till direktören om det misslyckade utstängningsförsöket. Hon

visste alltför väl, att han icke skulle gilla sådana försök, ehuru han själf dagarna i ände gick och grubblade på, hur han skulle bli af med de obehagliga gästerna, hvilka nu också ej nöjde sig med att härbergeras och erhålla god föda, utan sökte hvarje dag pungslå sin värd på större eller mindre belopp. De trehundra kronor, direktören först lånat Peter Berg, hade långifvaren för länge sedan betraktat som förlorade, men nu kom ej blott samme oförsynte läntagare och tvang sig till nya försträckningar, utan äfven hans kamrat ansåg sig ha rätt att anlita gubbens kassa och gjorde oupphörliga försök i den vägen.

— Om de pungslå mig, skola de åtminstone få göra någon nytta, till dess jag kan bli af med dem, — sade direktören till hushållerskan.

— Hvad är det direktören säger?

Han upprepade, hvad han yttrat, och gumman uppfattade det åtminstone någorlunda.

— Nytt! Jag tror direktören är tokig. Nej, bort ska' de. Det svarar jag för. Drifver jag dem icke ur huset, slå de en vacker natt ihjäl både direktören och mig. Det har jag sagt förut.

Emellertid måste Berg på sin värds enträgna tillsägelse åter taga itu med beräkningarna öfver den föreslagna tomtaffären, och Steffan Holm sattes vid pulpeten på kon-

toret, för att hjälpa till med pantbevisens utskrifvande och räntornas uträknande.

Såväl det ena som det andra arbetet var herrarna förhatligt, och Berg intresserade sig nu, då han blott sökte tillfälle att aflägsna sig från Stockholm, icke mera för tomtmillionerna än Holm för pantberäkningarna. De undandrogo sig likväl icke dessa sysselsättningar, enär de möjligtvis kunde blifva dem till någon nytta.

Många voro de uppträden, som Steffan Holm fick bevittna på pantlånekontoret eller »bankens», som direktörens inrättning började kallas. Men fördettingen erfor icke något deltagande för de lånesökande, som anlidade denna bank, vare sig att det var gamla torftiga gammor eller unga sprättar eller i förlägenhet stadt arbetsfolk. Det var honom alldeles likgiltigt, då han hörde gnället eller de poekande anspråken eller förbannelserna öfver direktörens omensklighet, då han såg tårarna eller det fräcka leendet, förtviflan eller liknöjdhet i kundernas ansigten.

Steffan Holm bara skref och räknade, och då den första arbetsdagen var till ända, förargade han sig endast öfver att icke kunna återvända till »Hoppfallera». Det var ej blott spelskulder till plåtslagarna, åkarna och schåarna, som hindrade honom, utan äfven hvad han var skyldig värdinnan själf för en och annan liter konjak af inhemsk tillverkning,

hvarpå han bjudit öfver lag och hvarigenom han förskaffat sig förtroende hos de öfriga kroggästerna.

— Se så, grubbla inte på det nul! — uppmanade Peter Berg. — Hvad bry vi oss om hela det byket! Hvad vi ha att tänka på är, hur vi ska' kunna läsa gubben här och sedan ge oss af så fort som möjligt... Men käringen skall jag först spela ett spratt, som hon icke kan ana. I morgon kväll ska' vi hålla oss i ordning. Du får skaffa häst och kära, ty inte kunna vi själfva kånka af med alla säckarna. De bli nog tunga, må du tro.

— Men du var ju själf mest rädd för att våra nya vänner från Koschells backe skulle snoka upp oss?

— Jag var, ja. Men nu tänker jag inte på dem mera.

— De kunna företöra allt för oss.

— Prati!... Men hvad är det för en figur, som smugit sig in genom porten?

— Det är, på min ära, en vacker flicka. Skulle hon ha ärende till banken?

— Hvem söker mamsell?

Flickan rodnade och bleknade ömsom. Stannande anhöll hon att få tala med direktören. Det vore för sent för den dagen, underrättade man henne, men med så bevakande röst och med så tårfyllda ögon, upprepade hon sin anhållan, att Holm slutlige?

ansåg sig böra underrätta gubben, under det Berg endast storskrattade åt flickans våpighet, som han kallade hennes ängsliga upp-trädande.

Direktören infann sig, brummande öfver att aldrig få vara i fred. Under snäsor och hårda ord frågade han den stackars flickan, hvad hon ville.

Jo, det vore naturligtvis fråga om att få låna på en liten guldpjes, som hon tog fram under sin nätta schal.

— Hvarför kom hon icke, medan kontoret var öppet? röt direktören, men det vackra smycket gjorde otvifvelaktigt intryck på honom. Det var icke endast guld, utan också ädla stenar, som blänkte fram i skymningen, en stor, utmärkt väl arbetad medaljong, besatt med juveler.

— Hm, hm! — puttrade gubben, något blidkad genom pantens glans. Hur mycket vill hon ha på det här?

— Så mycket jag möjligtvis kan få, svarade flickan med darrande röst.

— Jaha, jaha!

Pantlånaren vände smycket på alla håll, höll upp det mot aftonhimmeln, gick in på kontoret och undersökte det noga samt bjöd slutligen ett mycket obetydligt belopp.

Flickan skrek till af smärta, och tårarna strömmade nedför kinderna. Så litet hade

St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlavägen.* 6

hon aldrig föreställt sig, att medaljongen vore värd. Hennes mormor hade sagt henne, att den vore mycket dyrbar, icke blott som familjeklenod, utan äfven i och för sig. Nu vore det familjens sista tillgång.

— Allra sista! tillade flickan och stormgrät. Mormors namn står inne i medaljongen. Inte kan ni väl ge mig så litet för det namnet?

— Hvad bryr jag mig om mormors namn? snäste gubben.

Berg och Holm storskrattade. Men hvem vore då mormor?

— Catarina Palm, henne känna herrarna nog, den stora konstnärinnan.

Nej, herrarna kände henne icke. Direktören hade aldrig känt till några konstnärinnor, och de unga männen inga andra än varieté- och cirkusdamer.

Slutet på underhandlingen blef, att den stackars flickan måste nöja sig med en spottstyfver, för att familjen skulle få bröd till morgondagen. Under högljudd gråt lemnade hon ockrarens gård.

— Usch då, det här luktar sentimentalt! — utropade Peter Berg.

Men gamle Hedlin var icke sentimental den gången. Det var endast mot gummorna i Tysbagarbergen, som något »sentiment» kom i fråga. Ingen, som hade pant i ädla metaller, kunde röra gubbens hjärta. Mot

dem gälde endast affärssynpunkter, och denna gång hade han otvifvelaktigt gjort en god affär. Att den dyrbara medaljongen aldrig skulle komma ur hans ägo, därom var han fullt öfvertygad.

— Sådana där fattiglappar kunna aldrig lösa igen sina panter, sade han för sig själf helt förnöjd och gick i ett af sina gömslen för att där förvara det praktiga smycket, hvar efter han låste in sig in i sin sängkammare och började genomse sina hemliga räkenskaper, sådana, om hvilka hans handsekreterare Holm icke hade den ringaste kännedom.

Han såg mycket belåten ut. Affärerna voro riktigt blomstrande. Kunde han nu blott snart göra upp den där tomtförsäljningen! Under dessa funderingar förflöto flere timmar, och det hade redan lidit ett godt stycke på sennatten, då direktören äntligen skulle gå till hvila för att sofva den rättfärdiges sömn, då han skrämdes af ett ovanligt buller, som, enligt hvad han tyckte, kom från kontoret.

* * *

Holm och Berg voro ute på ströftåg äfven den natten. Så snart direktören dragit sig undan, läto de hushållerskan förstå, att det icke skulle tjäna till något att stänga

gårdsporten för dem. De hade i sin makt att gå genom stängda dörrar.

— Hm, vi få väl se, puttrade gumman. Det här rackarbyket ska' vi väl en gång bli af med.

Till lönkrogen vid Koschells backe kunde de ej begifva sig. De hade visserligen lugnat sig i afseende på krogskuldernas betalande, men de vågade dock icke å nyo begifva sig dit. Hvarför väcka björnen, som sofver? Till något annat s. k. förfriskningsställe kunde de ej håller vända sig, ty dels fruktade de att råka ut för polisen, hvilken, besynnerligt nog, tycktes vara alldeles okunnig om deras tillvaro vid Gröna gatan, dels saknade de nödiga medel till förtäring. De drefvo omkring på Ladugårdslands Tullgata och i Tyskbagarbergen samt sträckte vandringen ända till Komötet och sutto en lång stund på Fattigkyrkogården, men vågade icke bulta sig in på någon krog.

Så led tiden till långt in på natten.

— Det här duger icke! utropade Peter Berg. Kuppen måste genast göras. Vi få gå till åkaren i ända på Vestra Humlegårdsgatan och skaffa oss häst och kärra, som vi ställa i hörnet af Gröna gatan. Där är ett skjul strax vid Timmermansordens fattigkoja, och i det kunna vi gömma både häst och kärra, till dess vi få bära dit allt guld och silfver, som gubben har.

— Har du säckar?

— Jo säkert! Det har jag tänkt på redan för länge sedan. Säckarna har jag knipit från käringen hemma.

— Känner du förvaringsrummen?

— Som de hörde till min egen våning, i fall jag hade någon.... Nu gäller det bara, att gårdsporten inte är stängd, ty säckar med guld och silfver kan man inte kasta öfver planket. Men jag hoppas, att käringen funnit, att vi inte låta hutla med oss.

De begåfvo sig på väg till Vestra Humlegårdsgatan, hittade reda på åkarens gård, smögo sig in i stallet och togo ut en häst, som de spände för en af kärrorna, hvilka stodo på gården, och förde häst och kärra till det öfverenskomna skjulet, hvarefter det ej dröjde många minuter, förr än de åter befunno sig utanför direktörens gårdspört.

Porten var ostängd. Triumf! De smögo fram till förstugudörren, hvilken man aldrig brukade stänga, men nu gick den icke upp.

— Nu har käringen spelat oss ett vackert spratt, hviskade Berg. Hvarför vred jag inte halsen af henne förut i kväll?

Hvad skulle de nu företaga?

— Mitt fönster står öppet, sade Berg. Det var då tur. Om jag klättrar upp i linden här, kan jag nog nå fönsterposten och svinga mig in, och sedan äro vi herrar på täppan.

— Det går aldrig, — förklarade Holm, hvilken var nästan nöjd med, att förstugudörren var stängd. Hans motvilja mot hela expeditionen hade åter växt upp.

— Går det icke... Det skall gå, försäkrade Berg. Det är enda utvägen. Om vi också hade dyrkar här, hvilket vi ju inte ha, kunde vi nog icke komma in ändå, för dörren går inåt, och där har gumman nog satt järnbommen för... Men håll dig nu i ordning! Kommer jag bara väl in genom fönstret, så släpper jag dig in i förstugan. Inifrån kan jag nog öppna dörren. Då gäller vårt besök först kontoret och sedan sängkammaren och...

— Men om gubben vaknar och gör alarm?

— Ger han till hals, så har jag den här.

Berg drog fram en revolver och höll den triumferande framför Holms ögon. Holm tycktes öfverraskad.

— Jo, bror lille! Du kände icke till den här pjesen, du. Men, ser du, den tog jag för flere dagar sedan i gubbens egen pulpet, som han glömt stänga. Den är bra att ha, den.

Holm kunde icke undgå att rysa till en smula, men han hade gifvit sig i Bergs våld och kunde ej hindra honom mera.

— Och nu kilar jag upp, sade Berg och tog ett kraftigt tag omkring lindens stam samt svingade sig upp på första grenen och

därifrån allt högre upp, ända till i jämnhöjd med vindsrummets fönster. Lyckligtvis för klättraren räckte en gren fram till fönstret! Han vågade sig ut på den. Grenen knakade betänkligt.

— Nu brister det för Berg, — sade Holm för sig själf, och han slår ihjäl sig.

Hvem vet, om han ej tyckte, att det vore det bästa, som kunde inträffa i denna natt.

Men grenen brast icke. Så vidt Holm kunde skönja i nattens dunkel, så nådde Berg verkligen fönsterposten och svingade sig in. Långe dröjde det häller icke, förr än man kunde höra, hur förstugudörrens lås sakta upplästes och hur den stora järnbommen försigtigt drogs ifrån.

Dörren var nu öppen, och Holm gick in. Häst hade han önskat gå ut på gatan igen och skynda långt bort, men en okänd makt dref honom, tyckte han, att åter förena sig med Berg. Denne ref en tändsticka mot väggen och tände ljuset i en lykta, som alltid stod i förstugan, för att hushållerskan skulle ha den till hands, då hon skulle gå ut till bagarstugan eller begifva sig ned i källaren, dit en trappa ledde strax innanför farstudörren.

— Ned i källaren gå vi sist, hviskade Berg. Där äro de förnämsta rariteterna, länge sedan förfallna panter, men vi skä börja

med småsakerna på kontoret och så försöka hvad vi kunna göra i sängkammaren.

På tå smögo de sig in på kontoret, och Berg lyste försigtigt omkring väggarna, på pulpeten och på den gamla pinnsoffan. Allt var som vanligt.

— I pulpeten har han ju hvad som mottagits under de senare dagarna? frågade Berg. Holm bejakade den frågan, men såg mycket orolig ut.

— Tyst! Hörde du icke något?

— Inte det minsta! Är du bang, Stefan lilla? Det är märkvärdigt, hvad du är blek. Och jag tror, att du darrar.

Berg hänskrattade helt fräckt. Holm frågade, om han ville med ens fördärfva dem. Då skrattade Berg ännu högre, men han *arbetade* också, som han sade. Han bände upp pulpeten och fann däruti mera, än hvad han vågat hoppas.

— Ser man bara! utropade han. De senaste dagarna har gubben gjort stora affärer. Idel guld nästan, inte så mycket silfver. Plocka på dig, Holm, och stå inte där sysslös! Du får sedan tömma dina fickor i säckarna. Ser du, här ha vi några stora och rymliga säckar. Få se, hur vi förmå släpa dem ända till kärnan. Men det går väl. Sådana här bördor rör man alltid med... Det var knäfveln så många präktiga guld-

pfeser. Stoppa på, säger jag, och stå ej och gapa. Guldsmeden väcka vi upp, innan det dagas. Åh, det blir en vacker recett!

— Nu hörde jag bestämdt något, hviskade Holm.

— Du är tokig.... Har du plockat på dig alltihop? Hvarenda smula måste med, stort som smått. Redan det här gör nog några tusen riksdalers värde, om vår köpare är aldrig så snål. Men nu smyga vi oss in i sängkammaren. Där finns ännu mera, och i källarn gömma sig hufvudtrupperna.

Holm lyssnade oroligt, men nu hördes ingenting mera. Berg öppnade sängkammardörren med yttersta försigtighet, men lyktan satte han utanför dörren, som lemnades på glänt, på det att man skulle kunna nödtorftigen vägleda sig därinne, utan att ljusskenet föll i den sofvandes ansigte.

Berg kröp försigtigt fram till sängen, och då den sofvande icke gjorde någon rörelse eller gaf något ljud ifrån sig, trefvade banditen sakta under sängen och drog fram ett par skrin, som han sköt åt kamraten och af hvilka denne tog ett under hvardera armen. De kändes mycket tunga, men Holm trodde sig nog om att kunna bära dem äfven längre väg än till den vid Vestra Humlegårdsgatan gömda karran, fastän hans rö.

St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlavägen.* 9

ser för öfrigt mycket hindrades af de tyn-
gande föremål, som fylde hans fickor.

Ännu ett skrin drogs fram af Berg, men
då han skulle krypa till baka, tappade han
detta skrin, hvilket föll med klingande ljud
till golvet. Holm drog sig skyndsamt ge-
nom kontorsrummet ända ut i förstugan.

Först förhöll Berg sig alldeles stilla och
grep hårdt om revolvern, men då ingenting
förnams från sängen, kunde han ej motstå
lusten att lysa litet på gubben. Han drog
till sig lyktan och höll den försigtigt öfver
sofplatsen.

Men hvad var det? Direktören fanns
icke i sängen. Där fanns ingen alls. Berg
rusade ut och ropade sakta på Holm, men
denne svarade icke. Berg späjade med lyk-
tan efter honom, men han syntes ej till. In-
gen syntes till.

Berg fattade det tredje och sista skrinet
och ville begifva sig ut på gården. Han
visste icke, hvad han skulle tänka om allt
detta, om kamratens plötsliga försvinnande
och om att direktören icke låg i sängen, men
han fick ej häller tid att grubbla på det obe-
gripliga.

Plötsligt stodo tre karlar framför honom.
Han ryggade tillbaka och höjde revolvern.
Det var två polisbetjänter och direktören.

— Där är tjufven! Jämra de sig direktö-

ren. Jo, det är tacken för jag hyst och födt honom i så lång tid! Se, han har ett af mina guld- och silfverskrin under armen.

Gubben Hedlin hade, då han skulle gå och lägga sig, hört något buller på kontoret. Han smög sig sakta ut på gården, förskräcktes af ett ljussken från kontoret och tittade in genom kontorsfönstret, som aldrig hade någon gardin. Han såg genast hvad som försiggick därinne, hur en skurk plockade fram den ena dyrbarheten efter den andra och hur kamraten bara stoppade på sig.

Det var en hiskelig syn för den gamle procentaren. Han trodde, att han skulle digna ned af fasa, men han bemannade sig, och som här skyndsambhet vore af nöden, så ilade han så raskt han förmådde ut att söka hjälp. Bofvarna skulle icke få undkomma. Polisen måste inskrida. Men det var ej så lätt att i denna trakt få tag i någon polisbetjänt. Af en synnerligt lycklig slump träffade direktören dock två i hörnet af Gröna gatan och Seved Båatsgatan. Han besvör dem att genast följa med honom, och detta uraktlåto de ej häller.

Då de inträngde i direktörens bostad, gaf Berg eld på dem. Han hann skjuta tre eller fyra skott, innan polisbetjänterna lyckades öfvermanna honom, men intet af skotten träffade dem, hvaremot en kula gick genom redaktörens gamla mössa och åstadkom så

häftig hjärnskakning, att den gamle mannen dignande ned och ropade, att han vore ihjäl-skjuten.

— Tag fast mördaren, skrek han, och den andre tjuften också! De äro två.

Men polismännen tycktes ha tillräckligt att göra med den ene, hvilken slet sig ifrån dem, och då de satte efter honom, slungade lyktan med det brinnande ljuset mot dem. Lyktan föll dock genom källardörren, som direktören öppnat för att förvissa sig om, att dyrbarheterna där funnos i behåll. I fallet krossades lyktans glas, och det brinnande ljuset föll i en hög torra tobaksblad, som snart antändes.

Direktören varseblef det i det mörker, som nu rådde i huset. Han glömde, att han nyss förut trott sig skjuten och störtade nu ned i källaren midt i den brinnande tobaken och andra brännbara ämnen, bland hvilka lågorna snart härjade ohäjdadt och slog upp i husets bottenvåning.

Polisbetjänterna hade ej haft tid att samsätta sig med elden i källaren, kanske ej ens gifvit åkt på den. De förföljde bofven, som mottagit dem med revolverskott och hunno honom snart på Gröna gatan, öfvermannade honom ännu en gång och satte handklofvar på honom.

Berg tjöt af raseri, men var nu vanmåk-

tig. Hans betvingande blickar utträttade ingenting mot polismännens fasthet. Han öfverlemnades åt ett par andra polisbetjänter, som, dragna af ljudet från revolverskotten, skyndat dit från Vestra gatan och nu togo hand om bofven, under det de två första polismännen ilade tillbaka till direktörens hus, där lågorna nu spridt sig till bottenvåningen och snart stego högt öfver gårdsplanket. Man klämtade redan i Ladugårdslands klockstapel, och, oaktadt det var på efternatten, så skyndade folk dit från hela trakten. En och annan vattentanna kom också framskramlande, och från spruthusen på Ladugårdslands torg anlände sent omsider manskap med sprutor.

Men då hade elden redan spridt sig så häftigt, att ej blott bottenvåningen, utan äfven vindsrummen stodo i ljusan låga. Det skulle alla människor veta om, icke blott de som bodde i kojorna på Ladugårdslandet, utan invånarna i stadens alla andra kvarter ända långt upp på Söder och bort på Kungsholmen, och därför drogo gardenas trumslagare genom hela Stockholm och förde ett förskräckligt oväsen i nattens lugn.

— Det är mordbrand, lät det bland folket.

— Visst är det mordbrand, det är klart....

Man har redan fått tag i mordbrännarna. Jag såg dem på Gröna gatan.

— Var det många?

— En hel hop.

— Så ni pratat Det är nog gubben Hedlin själf som tuffat på.

— Ja, hvar är direktören? Har någon sett till honom?

Ingen hade sett honom under det tumult, som eldsvådan orsakat. Men man hade i sista stund hittat på en menniska, som låg och sof i köskammaren, utan att ha väckts af lågornas sprakande eller af allt det buller, som orsakades af sprutmanskapet och frivilliga räddningskåren och hela folkmassan med öfver- och underståthållaren, polismästaren, kommandanten, gardeskompanierna och de från de olika batterikasernerna hoptrumpetade artilleristerna, öfver hvilken oordnade mängd hans majestät konungen behagade själf taga befälet, där han satt till häst bland alla de sönderslagna möbler, som utkastats af frivilliga räddningskåren.

Den, som dragits fram ur köskammaren, var gamla hushållerskan, hvilken, sedan hon föregående kväll satt bommen innanför förstugudörren, med godt samvete gått till hvila och icke väckts ens af revolverskotten. Hon räddades i sista ögonblicket.

Men direktören? Honom hade ingen sett till, ingen annan än de två polisbetjänterna, och de hade förlorat honom ur sigte, då de sprungo ut efter guldtjufven. Men fastän ingen hade sett honom, så var hvar

och en färdig att yttra sig om hans vistelseort. Somliga trodde, att han sprungit upp på vinden.

— Då är han innebränd!

Och så spred ryktet sig, att direktören vore innebränd.

— Nej, han sprang ned i källaren.

— Då är han också innebränd.

Några trodde, att han sprungit ut i tobaksläden, men då kunde han ej vara innebränd, och därför förkastades den förslagsmeningen.

Emellertid brann direktörens hus med alla uthusen och stora tobaksladan ned till grunden och ännu djupare, ty elden rasade fortfarande i källaren bland det där befintliga stora förrådet tobaksblad, som förut tor-kats i ladån och af brist på magasin, som direktören uppgaf, för den rika skörden stufvats in i källaren — i själfva verket för att dölja den stora skatt af förfallna guld- och silfverpanter, som pantlånaren där hopat under flere årtionden. Den skatten kände Peter Berg till, men hvarken han eller Holm hade fått tid att taga den i besittning.

Att direktör Hedlin vore innebränd antogs allmänt. Några beklagade visserligen en så grym död, men egentlig medkänsla väckte gubben dock icke. Hans procenteri hade väckt allt för stort misshag. Många förbannelser hördes den morgonen på Gröna

gatan och månet yttrande af skadeglädje också.

Då solen rann upp, gick glädjemusiken, som det hette, då allt var nedbrunnet och menniskolif kanske också spilda, då gardemusiken marscherade hem under utförande af åtskilliga glada stycken.

Men hvart hade Steffan Holm tagit vägen? Han var försvunnen. Då Berg tappade det under direktörens säng påträffade tredje skrinet, drog Holm sig skyndsamt undan och hann genom förstugan ut på gården, där han var nära att stöta tillsammans med en karl, som, utan att se honom, rusade ut genom porten. Holm tyckte sig känna igen direktören. Han smög sig likaledes genom porten, befann sig på gatan, där han visserligen tyckte sig höra brådiskande steg, som aflägsnade sig, men han såg ingenting i nattens mörker.

Nu skulle han visserligen vika af till höger för att komma till Vestra Humlegårdsgatan, där häst och kärra väntade för att föra bort de dyrbara säckarna. Men Steffan Holm hade inga säckar med sig. Han hade bara två skrin och fyllda fickor. Hvad vore då naturligare än att han icke gick till Vestra Humlegårdsgatan, utan vek af till vester och begaf sig fram till Seved Båatgatan?

Men han höll på att råka illa ut, ty

nära nämnda gata rusade tre personer emot honom. Det var gamle Hedlin och de två polisbetjänter denne lyckats få tag i. Holm hann endast slinka ned i diket och där hålla sig dold, till dess de tre karlarna hunnit förbi honom. De hade icke varseblifvit honom, och direktören kunde ej förmoda, att två af hans dyrbara skrin samt åtskilliga andra kostbara pantföremål befunne sig i diket tätt bredvid honom.

Holm dök försigtigt upp ur diket och hörde några skott. Han kunde förstå, att det var Berg, som begagnade sin revolver, och vissheten därom satte fart i hans ben. Det dröjde ej länge, förr än han svängde in på Ladugårdslands torg, men just då dundrade tre starka klämtslag från hörnet af Storgatan och Artillerigatan, där klockstapeln stod.

Nu kom folk i rörelse. Hvart skulle han med två tunga skrin och så stor tyngd i fickorna i hast taga vägen? Det var alldeles nödvändigt att icke låta polisen komma honom in på lifvet. Han skyndade utför Nybrogatan, men fortsatte icke öfver den gamla träbron, som fortfarande hette Nybron, utan svängde in i Smala gränd och fram till hörnet af Sperlings backe. Med den omvägen hoppades han ha lurat dem, som möjligtvis förföljde honom.

St.-Ts följet: *Skatten vid Karlavägen.* 10

Han stannade och lyddes. I backen var allt stilla, och endast långt bort från Skvalbergsgatan hörde han buller, men det orsakades af åkare, som körde med vattentunor till eldsvådan och följaktligen begåfvo sig åt helt annat håll.

I hörnet af Jakobs Bergsgränd och Packartorgsgatan bodde den guld- och silfverköpare, som Peter Berg kände till och hvars adress han meddelat Holm. Mannen hade väckts af klämtslagen, som nu hördes icke blott från Ladugårdslands klockstapel, utan äfven från Jakobs kyrktorn och snart från Stockholms alla öfriga. Guldmannen stod just på väg att springa och se på eldsvådan. Det var således icke svårt att få honom på benen. Han gjorde ej heller några svårigheter med köpet, så snart han fann, att säljaren vore en bättre herre, som icke höll på styfvern. Holm var glad att få ungefär tredjedelen af värdet och lemnade tjufköparen i alla fall med några tusen riksdaler i kontanter.

Samtidigt med att Peter Berg infördes i Kastenhofhäktet, bestälde Steffan Holm skjuts i gästgifvargården vid Packartorget, och då den förre, efter lång ransakning, dömdes för förfalskning och inbrottsstöld till många års straffarbete, landsteg den senare i Newyork, där han under olika sysselsättningar uppehöll sig i flere år.

Holms försök att i Amerika lefva samma dagdrifvarlif som i Sverige misslyckades. Så länge hans medhafda kontanter räckte till, kunde han fritt öfverlemna sig åt det ljuftva göra intet, men då de visade betänkelig början till tvinsot, uppträdde han som grundare af olikartade företag, på hvilka han än gjorde stor vinst, än ruinerades. Oftare ruinerade han dock andra, men han visste alltid att draga sin person ur svårigheterna, om ock hans förmögenhet mera än en gång fullkomligt sköflades.

Så ofta man lade beslag på hans tillhörigheter, lyckades han dock alltid bevara åtskilliga värdefulla guldarbeten, hvilka således aldrig kommo ur hans besittning, förr än han använde dem till skänker åt de fruntimmer, med hvilka han underhöll längre eller kortare förbindelser. Att dessa smycken voro rent tjufgods, hade han kanske glömt, liksom han aldrig tänkte på, att de penningar, med hvilka han förde ett flott lif under den första tiden i Newyork, härflöto från samma källa.

* * *

Då många år förflutit under växlande öden, beslöt han en gång, efter det han gjort en synnerligt lyckad grundarekupp, att med den därpå skördade vinsten återvände till

Stockholm, där han då, enligt all sannolikhet, vore alldeles glömd, så mycket mera som man redan under den närmaste tiden efter tilldragelsen vid Gröna gatan icke hade talat alls om Steffan Holm, men så mycket mera om Peter Berg, hvilken, då fråga uppstod, om han haft någon medbrottsling, förklarade sig ha alldeles ensam gjort »kuppen» hos gubben Hedlin.

Huruvida denna förklaring härledde sig af ädelmod och godt kamratskap eller af någon hemlig beräkning, torde vara svårt att afgöra. Sakförhållandet var emellertid, att Berg tog allt på sig och att Holm var alldeles bortglömd.

Ett vittne höll dock på att fördärfva detta ädelmod eller denna beräkning, och det var den gamla hushållerskan, hvilken uppgaf, att två »rackare» innästlat sig i direktörens förtroende. Hennes vittnesmål var emellertid så sväfvande och tillkrångladt i motsats till Bergs frimodiga, om ock fräcka, erkännande, hvars uppenbara osanningar fingo utseende af ärlig bekännelse, att domstolen icke fäste något afseende vid hushållerskans framställning, allra hälst som hennes döfhets efter räddningen ur lågorna blifvit så fullständig, att hon betraktades som sinnesslö.

Då ingenting af pantskatterna och af direktörens egna dyrbarheter anträffades samt den vid tillfället häktade ej håller innehade

något af dem, antogs, att allt gått förloradt vid eldsvådan. De i källaren företagna gräfningarna ledde ej till några upptäckter.

Lika litet upptäckte man, hvarv direktör Hedlin tagit vägen. Då vid gräfningarna ingenting hittats af honom själf eller de föremål han burit på sig, visste man icke, hvad man skulle tro. Allmänna åsigten var dock, att han blifvit innebränd. Man trodde till och med, att han spökade, ty det fanns personer, som påstodo sig ha mött honom nattetid i Tyskbagarebergen samt äfven sett honom irra omkring bland grafvarna på Kolera kyrkogården. Andra sade dock, att spöket i Tyskbagarebergen vore mycket äldre och hade visat sig långt innan Hedlins gårdbrann. Den, som irrade omkring bland grafvarna, uppgåfvo somliga vara en stackars fåne, som bodde i en ihålig ek vid Drottning Kristinas väg. Men då kommo åter andra med den förslagsmeningen, att fånen vore just tobaksplantören och pantlånaren, direktör Hedlin, hvilken hade blifvit vansinnig under den fasansfulla eldsvådenatten, då alla hans skatter gingo förlorade.

Sanningen utforskade man aldrig, men då Steffan Holm, som numera kallade sig Stellan Forss, många år därefter anlände till Stockholm och uppträdde här under titel af brukspatron, började han genast höra sig för om tomter vid Karlavägen, just där Gröna

gatan förut gått, och han grämde sig öfver, att de alla tycktes vara sålda både vid den vägen och i flere kvarter ända bort till kyrkogården, just där de Hedlinska tobaksplantagerna förut varit belägna.

Holm-Forss, som erfarit, att vid gräfnin-garna ingenting anträffats af allt guld och silfver, som funnits i Hedlins ägo, och visste, att Berg icke hunnit medtaga något, samt att de två skrinen jämte hvad som stoppats i hans egna fickor ingalunda utgjort hela rikedomen, var fast öfvertygad, att man gräft allt för vårdslöst och sannolikt på orätt håll. Hans sträfvan blef därför att själf söka komma öfver den stora skatten, hvilken sannolikt ännu vore alldeles orörd. Han räkna-de noga ut, hvar den kunde ligga och kom till den öfvertygelsen, att den måste ha sin plats just under den grund, som då lades till ett af de nya husen, ett, som af sin ägare, en bekant byggmästare, uppfördes i största hast för att sedan säljas.

Stellan Forss anmälde sig genast som köpare och gick hvarje dag för att se, hur bygget framskred. Så länge man höll på med grunden, darrade han af fruktan, att man skulle hitta på skatten, hvarigenom den skulle gå förlustig för honom. Men grunden lades tämligen vårdslöst och utan att man gräfde synnerligt djupt.

Då murningen började, drog Stellan Forss

en suck af lättnad. Byggmästaren skulle icke komma i besittning af de dyrbarheter, som gubben Hedlin gräft ned. De skulle tillfalla köparen af huset, hvilken var brukspatron Forss. Innan hans nya hus var fullt färdigt, flyttade han in i det och började genast sina undersökningar i källarna. Enligt hans beräkningar borde skatten finnas under eller invid den stora källare han tagit för egen räkning, och där han ville, såsom han sade, inlägga sitt vedförråd. Han uppehöll sig flere timmar hvarje dag i denna källare, där ännu ej ett enda vedträ blifvit inlagdt.

— Jag *skall* ha reda på dyrbarheterna, jag *måste*, både för att köpa mig fri från Ringberg, den skurken, och för att gubben Molling inte skall ta sitt ord tillbaka och jag gå miste om den förtjusande Aurelia och alla hennes skatter. Den ena skatten är den andra värd.... Men hur kunde jag vara så obetänksam och skänka bort medaljongen, utan att tänka på, att det stod ett namn i den!.... Jag ser ju ännu den unga flickan, som kom med mormors smycke och grät och tiggde, att procentaren skulle lemna ett större belopp på panten.

Scenen framstälde sig i hela sin verklighet, ehuru så många år förflutit sedan dess. Stellan Forss såg, tyckte han, den stackars flickan, som grät och bönföll att få ett antagligt lån på den dyrbara familjekle-

noden, gamla mormors smycke från den tid, då hon var en frad konstnärinna. Han tyckte sig se gubben Hedlins gemena affärsfysionomi och den hårdhjärtade beslutsamheten i hans kalla blick. Han tyckte sig höra Peter Bergs fräcka hänskratt. Han ryste vid minnet af denna scen. Och det synliga minnet, det kostbara gyllene smycket med ädelstenarna, hade han skänkt sin egen fästmö! Och hon hade förklarat, att den okända, hvars namn funnes inne i smycket, skulle bli deras skyddshälgon!

Nej, inte ginge detta an. Brukspatronen höll ju på att bli sentimental. Nu gällde det endast att sätta sig i säkerhet för hvad Peter Berg eller Ringberg, den bofven, kunde komma att uppenbara. Visserligen hade Steffan Holm, i fall han kunde öfverbevisas om att vara samma person, som numera Stellan Forss, icke varit skyldig till gubben Hedlins förolyckande i lågorna — ty att han blifvit innebränd var Stellas orubblika åsigt — men han hade dock varit med om att bryta sig in i pulpeten och att begå en fräck stöld.... Han, den fine Stockholmskavaljern med den utländska prägeln, den rike brukspatronen, som genom sina utmärkta fester redan börjat skapa sig stort anseende, skulle antastas eller åtminstone starkt mistänkas för stöld, helt vanlig, oromantisk stöld, och för att kanske skyllas för bidragande

till eldsvåda — mordbrand troligtvis.... Åh, det vore förskräckligt! Hvarför hade han återvändt till Stockholm?... Jo, för att komma i besittning af den stora skatten vid Gröna gatan, som nu otvifvelaktigt doldes under ett af Karlavägens eleganta hus. Till den tanken återkom han alltid, då han började grubbla öfver sin ställning.

Så gick han åter ned i källarn och började gräfva, så att svetten flöt från hans panna. Icke kunde någon af alla de nutidsstockholmare, som promenerade på Karlavägen och betraktade dess präktiga nybyggnader, föreställa sig, att under ett af dessa hus arbetade en man i sitt anletes svett för att komma i besittning af en skatt, som samlats under egendomliga omständigheter och försvunnit under lika egendomliga, ett minne af det Stockholm, som ej mera finnes och som endast få människor erinrade sig. Det var sannerligen icke många, som kommo i håg gubben Hedlins stora tobaksfält och vidsträckt låneförrättningar.

Endast då Peter Ringberg hade gjort något skurkstreck, och detta inträffade ej så sällan, samt åter dragits inför rätta, erinrade sig en och annan gammal stockholmare, att det var samme misddådare, som då kallat sig något helt annat, men tändt eld på ett gammalt ruckel långt upp på Ladugårdsplan.

St. T:s filial: *Skatten vid Karlavägen.* 1¹

det och velat rövva en gammal procentare. Men hvad den gamle procentaren hette och hvar det gamla rucklet varit beläget, det kom icke mången i håg.

* * *

En dag, då brukspatron kom hem, berättade betjanten, att en herre sökt honom.

— Han lemnade väl sitt kort? sade Forss.

Nej, det hade han icke gjort, och betjanten skrattade småslugt och tvetydigt.

— Jag skall säga brukspatron, att det var en detektiv.

— En detektiv!

Brukspatron erfor en mycket obehaglig känsla och kastade en skygg blick på betjanten, men denne återtog:

— Ja, just en af de två, som voro här, när den där Ringbom eller Ringberg eller hvad han hette blef knipen. Jag känner igen honom.

— Hm!

Brukspatron sade icke något vidare, men betjanten märkte, att husbonden var orolig, och yttrade inställsamt:

— Åh, brukspatron kan vara lugn!

— Lugn! Hvad menar Janson?

— Åh, kors, ingenting... Jag tror bara, att den där Ringkvist eller Ringberg snart

kommer till Långholmen igen. Det var väl bara några upplysningar om honom detektiven ville ha.

— Så-å.... Ja, naturligtvis!

— Men hvad för upplysningar kan brukspatron väl ge om en sådan person?

— Ja, hvad för upplysningar kan jag väl ge om honom?

Kallsvetten betäckte brukspatrons ansigte.

— Det säges, att Ringblom eller Ringberg är mistänkt för mord, berättade betjänten.

— Mord, säger Janson?

Brukspatron darrade på rösten.

— Ja, det har jag hört, men det är inte nu, utan för ett gammalt mord, för länge sedan, någonstädes i trakten af Humlegården.

Kallsvetten flöt i floder från brukspatrons panna.

Tänk, om Peter Berg verkligen hade tagit lifvet af Hedlin, sedan Steffan Holm hade aflägsnat sig! Om han till exempel skuffat honom in i lågorna!

— Mår brukspatron illa? Det var grufligt, hvad brukspatron är blek. Och så brukspatron svettas!

— Hjälp mig till soffan, Janson! Jag mår verkligen inte bra.

Dagen därpå var brukspatron dock åter frisk. Någon detektiv hördes ej af, men då han kom upp från sitt vanliga dagsverke i källarn, underrättade betjänten honom, att samme detektiv varit där igen, men att betjänten bedt honom komma tillbaka. Och så fortgick det dag efter dag. Detektiven infann sig alltid i brukspatrons frånvaro.

Hvad ville detta säga? Forss började tro, att betjänten misstog sig, eller att han rent af uppåddiktade hela besöket. Han tog honom i strängt förhör, men Janson upprepade med mycket trovärdigt uttryck, att en detektiv verkligen flere gånger infunnit sig i brukspatrons frånvaro.

Brukspatron syntes dyster och grubbkande. Han spratt till vid hvarje buller, låste in sig långa stunder, gick sällan till sin fästmö, gjorde icke mera några middagsbjudningar.

Rättegången mot Peter Berg eller Ringberg för hans senaste brott drog ut på tiden. Allt flere vittnen inkallades, men den detektiv, som så många gånger sökt Forss, hördes ej mera af. Brukspatron tycktes dock icke lugna sig. Det var endast, då han begaf sig ned i källarn, som hans ansigte lyste af tillförsigt, men då han åter kom upp, såg han lika orolig ut igen.

— Jag måste se, hvad brukspatron har

för sig i källarn hvarenda dag, sade betjänten till kusken och gårdsdrängen, och så smög han sig en morgon efter husbonden och iakttog genom en springa på den stängda dörren, hvad som försiggick därinne.

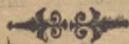
— Kan ni tänka er, utropade betjänten till de två andra, då han slutat sitt spioneri, att brukspatronen grävt stora gropar öfver allt i källaren. Hvad skall det betyda? Och han gräfver immerfort mera. Inte går det väl. Ni skall få se, att han undergräfvat hela huset, och att det ramlar en vacker dag... Karlen är galen; det syns väl på honom. Jag flyttar.

Men en dag kom brukspatron icke upp ur källaren. Då det drog allt för långt på tiden, innau han visade sig, och såg betjäningen, att man borde se efter honom, ehuru han strängt förbjudit alla att söka komma in i den källarn. Man bröt upp dörren. En lykta med en nästan nedbrannen ljusstump upplyste svagt det stora rummet. Marken var öfver allt uppgräfd. Här och där befunno sig djupa gropar. Men från ett hörn i grundmuren, ofvanför en sådan grop, hade en stor sten lossnat och fallit ned, och under stenen låg den olycklige skattgrävaren krossad.

Han var och blef död. Den sköna Aurelia
St.-T:s följet.: *Skatten vid Karlavägen.* 12

begrät honom, men patron Molling tröstade henne med, att hon nog kunde få en grefve.

Skatten har sannolikt ingen sedan gjort sig besvär att söka efter. Ovisst är också, *hvar* den ligger. Men det skall vara under ett af husen vid Karlavägen.

6000265347

Göteborgs universitetsbibliotek

